Nevinovăţiile viclene

(Roman)

Es ist eine herrliche Sache um die Unschuld, nur es ist auch wiederum sehr schlimm, dass sie sich nicht wohl bewahren lässt und leicht verführt wird.

Kant, „Metaphysik der Sitten".

Detràs dela cruz està el Diablo.

Proverb spaniol.

I

Jupîneasa, tîrşînd papucii în picioarele goale, mergea spre cişmea. Braţul sting îl ţinea încordat şi îndepărtat de trup pe cînd în celălalt legăna în aerul palid şi subţire al dimineţii de vară o găleată plină de lături. Răsturnă, cu o mişcare avîntată, găleata în albia de piatră înverzită a cişmelii, o aşeză înăuntru şi dădu drumul apei. Apa ţîşni într'un şiroiu luminos, care se sparse în stropi pe fund, şi urmă într'un clocot ce devenea din ce în ce mai adînc.

Apoi jupîneasa ridică găleata plină şi porni înapoi cu acelaşi mers opintit şi asimetric.

Între munţii uşori din depărtare şi brazii întunecaţi din grădină se întindea un cer ameţitor de adînc şi de limpede. Ziua se vestea caldă în miresmele lenese ale vîntului ce trezea din frunzişuri răcoarea umedă a dimineţii.

Strîmtă şi împrejmuită de uluci verzi, grădina îşi închidea, între brazde de iarbă, răzoare de pansele şi de părăluţe; doi trandafiri grei de boboci se înălţau subţiri peste celelalte flori. Ultimele ploi luaseră prundişul depe cărări, arătînd pe alocurea pămîntul negru.

De după muntele păduros şi sbîrlit din apropiere răsărea soarele scăldînd în lumină un colţ al grădinii, unde doi porumbei ciuguleau dintr'o brazdă. Zidul alb al casei se lumină, iar geamurile deschise în întunericul amorţit al odăilor se aprinseră pe rînd.

În bucătărie începură glasuri şi sgomot de tingiri şi de uşi lovite. În catul de sus o aripă de geamlîc bătută de soare se deschise, săgetînd peste prundiş şi răzoare o frîntură de sclipire; o feţiţă cu obrazul somnoros, cu părul scurt şi încîlcit, cu ochii orbiţi de lumină se ivi în pervazul ferestrei deasupra grădinii pestriţe şi vioaie.

Sanda se sculase prea devreme. Vedea că dimineața deabia începuse și se gîndea cu frică la ceasurile ce-avea să le petreacă singură în plictiseală. Vîntul care-i mîngîiase cămașa pe trup o făcea să tremure puțin. Sta în mijlocul odăii, frecîndu-și ochii cu mînile și un picior gol de celălalt. Căscă și se întoarse iarăși în patul alb și mototolit.

Închise pleoapele roșii peste pătratul de cer încins ce-l vedea în fereastra deschisă și nu mai făcu o mișcare, dar gîndurile urmară să-i treacă prin minte tot atît de treze. Se gîndi că în odaia de alături verii ei mici dormeau adăpostiți de perdelele lăsate și le invidie somnul care desigur avea să dureze pînă la ceasul ceaiului.

O suflare de vînt care-i ajunse patul o făcu deodată să se gîndească la iarba umedă de rouă din grădină; și deschise iarăși ochii către fereastră.

Se sculă, de rîndul acesta decisă, și începu să se spele și să se îmbrace cu dinadinsul încet, ca să sfîrșească cît mai tîrziu.

Rînd pe rînd, ținînd ciorapii în mînă, pieptănîndu-se sau încălțîndu-se, privea afară la munți. Seara, culcîndu-se, își aruncase albiturile la întîmplare și acuma, în amestecul lor, nu mai găsea pantalonii. îi căută leneșă, fluierînd între dinți și găsindu-i, nu se grăbi să-i pună.

În casă nu se auzea încă nici-un sgomot. Sanda era aproape gata și nu știa cu ce să-și mai întîrzie îmbrăcatul. Se duse iar la fereastră și privi spre muntele vînăt din zare, îngrijată să nu vadă vre-un nor, acolo deunde deobiceiu se vestea ploaia. Dar muntele își îmbina tăios culmile cu cerul limpede și fără pată. Și, cu gîndurile zăpăcite și cu coatele răzimate de pervaz, rămase multă vreme la fereastră. Cînd privirea îi alunecă în grădină văzu magazia de lemne din fund și, lîngă dînsa, cutia de crochet.

Cu o mișcare bruscă se 'ndepărtă de fereastră și isprăvi îmbrăcatul în grabă, gîndindu-se cu interes la crochetul ce avea să-l aranjeze.

Cînd Sanda coborî în grădină, o găsi înecată toată în soare și mărginită de umbra tufișurilor. În lumina crudă, florile își exagerau culorile pestrițe, răsărite din pămîntul negru. Sanda se duse la trandafirul cel galbăn și-i culese bobocul ce înflorise peste noapte; apoi se îndreptă spre cutia de crochet smulgînd cu buzele, petală cu petală din floare.

Dînd la o parte ciocanele și mîngîie din lădița veche de lemn, scoase fîrele îndoite, care sbîrnîiră scăpînd din strîmtoare și, trudindu-și cu convingere trupul de copil, le înfipse în locurile obișnuite ale pămîntului bătătorit, unde găuri lăbărțate așteptau.

În dimineața transparentă și colorată, Sanda zîmbea. Era prea înaltă pentru vîrsta ei de treisprezece ani. Subțire, în rochia scurtă, cu umerii puțin strîmți și căzuți în jos, cum se pleca să înfigă fîrele, lungimea brațelor și a picioarelor se accentua. Conturul delicat al sînilor și al șoldurilor abia se putea ghici sub haină.

Plecîndu-se, părul îi dădea cîteodată în ochi; și atunci, cu un gest pronunțat de femee, îl potrivea răsfirîndu-l între degete și descoperind, între pletele scurte, obrazul rotund care părea puțin obosit de povara ochilor mari. Și cum privea la fîrele fixate în pămînt răzămîndu-se de un ciocan de crochet, cu soarele adîncindu-i umbrele din obraz, acesta semăna cu chipul unui sfînt-Ioan copil dintr'o icoană.

II

In umbra ușoară a terasei, fața-de-masă albastră se lumina între cești și farfuriile albe și lucioase. Două ceainice de argint, unul înalt și subțire, celălalt mic și îndesat, fumegau așteptînd. In jurul unui borcan cu miere cîteva viespi sburau sbîrnîind. Un coș împletit sta încărcat cu pîinițe și cu cornuri.

Pe lespezile scării, pe o pernă adusă din casă, ședea Sanda. Cetea, potrivindu-și din cînd în cînd cutele rochiei sau trăgîndu-și ciorapii. In romanul depe genunchi, eroul care-și regăsea arareori eroina pentruca în curînd să o piardă din nou, mulțumită unui complicat complot, ninat de interese dușmănoase tinerilor, se afla la a treia regăsire. Sanda își exprima satisfacția în fața succesului personagiilor simpatice, mușcîndu-și pielițele dimprejurul unghiei și prin strălucirea ce-i zîmbea în ochi. Romanul mai conținea încă un vraf de foi necetite și Sanda nu putea pricepe ce s'ar mai putea întîmpla după o întîlnire atît de definitivă. Se scărpină în cap, încruntîndu-se și căscînd. Despărțirea cu suferințele ei îi era dezagreabilă și celaceurma întîlnirii, indiferent—căci dînsa nu cunoștea din dragoste decît formele exterioare, și se mulțumea pe deplin cu această cunoștință. Auzea adesea lucruri șoptite misterios, dar nu le pricepea, fiindcă taina lor nu o interesa.

Așează lîngă dînsa cartea deschisă cu scoarțele în sus, și rămase gînditoare, fără să se gîndească la nimica precis din roman, urmărind detalii vagi, departe de terasa în care sta și de grădina la care privea. Cînd se auzi chemată pe nume, Sanda tresări speriată și se sculă încordîndu-și brațele și picioarele amorțite.

In hîrșîit de scaune și'n zgomot de guri lumea se așeza la masă. Sanda se repezi la unchiul Pavel și la mătușa Cecilia și-i sărută pe rînd ; apoi se trînti pe scaun lîngă verii ei izbind piciorul mesei, deasupra căreia porțelanurile răspunseră cu clocnituri felurite.

Baby și Riri, cu fețe încă somnoroase, urmăreau atenți zborul zvîcnit al viespelor împrejurul mierii. Mama lor, mătușa Cecilia, cu brațe uscățive și mîini îndemînatice, cu părul ce se întuneca sub boneță, cu capotul învolt de tulpan, fără să ia sama de zgomotul dimprejur, turna din ceainic în cești lichidul fierbinte și aurliu.

Pe masă, lîngă unchiul Pavel, un maldăr de gazete sta umflat, purtînd pe deasupra o cartă poștală. El, luînd între degete dreptunghiul de carton înegrit de slove, dădu capul pe spate și-l privi din depărtare prin ochelarii ce încălecau strîmb și aproape de aripe nasu-i solid și învinețit de fire subțiri. Nările îi mișcau atît de atente încît părea că cetește cu dînsele. După ce sfîrși, puse cu grijă carta lîngă șervețel, scutură cu un gest brusc al capului ochelarii depe nas, și se întinse după zaharniță.

„Cecilio, vine azi Radu", zise el cu glasul schimbat de sforțarea brațului. Mătușa Cecilia dădu din cap. La masă domnea liniște și doar cîte un sorbit trecea prin tăcere.

Mama se sculă dela masă, porni cătră ușă, se 'ntoarse, și căutînd cheile printre cești: „Vine Radu ? Să-i dăm odaia din dos ? în cea albastră se văpsește. Ce zici ?" Unchiul Pavel ridică ochii la dînsa și-i răspunse : „A din dos ! Cum zici tu. Vine singur ; Elena a ramas acasă. Merg diseară să-i iau dela gară". Apoi luă o țigaretă din tabachieră, o aprinse și începu să tragă dintr'însa tacticos.

Baby și Riri plictiseau pe Sanda cu întrebări, la care ea răs-

pundea indiferentă, privind interesată la carta poștală de lîngă șervețel.

După ce isprăvi țigareta, unchiul Pavel se sculă dela masă, trecînd anevoe printre scaune mînglie în treacăt pe Sanda pe cap și intră în odae.

Baby se chiora prin șervet la lumina soarelui și lovea în chip ritmic cu gheata piciorul mesei. Riri, cu gura întredeschisă și amestecînd sgomotos ceaiul cu linguriță, se uita la Sanda care, dusă pe gînduri, fărîma între degete miezul unei pîinițe.

Radu, vărul ei de-al doilea, avea cincisprezece ani, cu doi ani mai mult decît dînsa, și Sanda se gîndea că nu-i mai văzuse demult, decînd fuseseră împreună la băi de mare. Își aducea aminte că nici unul nici altul nu făceau băi și că se jucau după-amiezi întregi culegînd scoici sau săpînd canaluri. Sanda se bucura de venirea lui Radu amiutindu-și cît de bine petrecuseră atunci; și alte gînduri, ușoare și neprecise, sporeau bucuria.

Copiii se sculaseră și ei dela masă și mergeau lustrei către locul de crochet prin soare, Sanda mai mare la mijloc, iar Baby și cu Riri lovindu-se mereu de dînsa și vorbind tare, amîndoi deodată.

Sgomotul uscat al mingilor lovite de ciocan, tulbură aerul liniștit. Porumbeii gîngăneau pe 'ntrecutele. Gazetele împrăștiate pe masă țiștiau înflorate de vînt. Răzoarele erau năpădite de lumină. Arborii abia își mai tremurau umbrele vinete.

Un cocoș cîntă răgușit.

III

Radu pleca pentru întăia oară singur la drum. Cu toate grijile responsabilităților acestui fapt, se simțea fericit, pentrucă în această călătorie de un fel nou, el vedea un simbol al maturității și al independenței.

Dar cînd îi venea în minte vre-o dificultate mai serioasă ce ar fi putut să întîlnească în cale, o eventuală tutelă îi părea mai puțin demnă de dispreț.

Dificultățile puteau fi felurite și fără număr: trăsura putea să sosească prea tîrziu sau să albă cai prea înceți; la ghișeul de bilete putea fi prea mare înghesuială și se putea isca un conflict cu vre-un oarecare alt competitor care în, imaginația lui Radu, lua aspecte variabile dar întotdeauna de temut. Hamalul nesosind la vagon, lipsa de locuri în compartimente și alte încurcături ipotetice se alternau, egal de neplăcute, în fantazia lui.

Mîncase la masă în silă, sub ochii atenți ai mamei, care amesteca în monologul ei neîntrerupt cuvinte de dojană pentru lipsa de poftă de mîncare cu sfaturi inutile pentru călătorie și cu comisioane pentru fratele ei, unchiul Pavel, pentru mătușa Cecilia și pentru copii.

După ce sfîrși prînzul, Radu se sculă dela masă și începu să se plimbe prin odăi, așteptînd cu nerăbdare trăsura și privind cu atenție în toate colțurile casei să vadă dacă nu a uitat vre-un lucru. Din cînd în cînd se oprea în fața celor două geamantane, celor trei mantale și a tartanului, numărîndu-le și întipărindu-și din nou în memorie numărul lor pe care trebuia să-l strige hamalului.

Cînd sosi trăsura, Radu vroi să plece numaidecît, dar privind

la pendula din părete. Îi fu rușine să-și mărturisească graba. Și astfel ultimul sfert de ceas de așteptare îi fu mai dezagreabil cu mult decît și-ar fi închipuit. Pendula nu-și.urnise încă acul cel lung până la minutul în care Radu urma să-și ia rămas bun dela mama, cînd el făcu aceasta, contrar hotăririi luate, învins de o nerăbdare ce își rîdea de orice vanitate.

Afară era cald, și la piclă se adăuga tristețea unei după-amiezi de Duminică, vara, în oraș. În mirosul de praf și de stofă veche al trăsurii cu coșul ridicat din pricina arșiței, Radu încercă să simtă păreri de rău pentru trecătorii care trebuiau să-și petreacă vara în oraș, pecînd el pleca în vilegiatură. Dar sentimentul de superioritate izvorît din aceste gînduri îi fu înăbușit de grija vagă ce-i apăsa pieptul. Imobilizat între bagaje privea, plecîndu-și capul, la magazinele cu obloanele lăsate, la arborii stufoși și prăfuiți, și-și exterioriza neliniștea mușcîndu-și buzele.

Gara văpsită galbăn, cu acoperișul de tablă, zăcea greoae în soare și în zăbușeală. Pe scările dela intrare cîțiva hamali în hainele lor colorate, se odihneau. Un bragagiu își vindea marfa în mijlocul cîtorva femei legate la cap și cu boccele în mînă. Într o trăsură stingheră, umbrită de castanul din mijlocul pieții, dormea birjarul.

Timbrul vocii lui Radu fu nesigur și neașteptat, cînd chemă pe hamalul răsărit depe scară, ca să-i încredințeze bagajul. Această inflexiune îl micșoră în propria-i imaginație și sub asemenea penibilă impresie, Radu, urcînd treptele, intră deodată în răcoarea dinăuntrul gării.

Pe deoparte, trecînd pe lîngă locul unde se înregistrau bagajele mari și observînd oarecare îmbulzeală, fu sincer mișcat de atenția mamei care i-l expediase cu o zi înainte, pe de alta însă se întrista de incapacitatea lui practică. Dar faptul că putuse obține biletul de tren cu ușurință și că lăsase chiar să-i treacă înainte o cucoană venită după dînsul, îi ridică iarăși moralul.

Compartimentul de vagon încins mirosea a fum și a mușama. Roșul catifelii se ascundea sub praf și sub funingine. Un călător probabil sgîriase cu un diamant diverse nume, alternîndu-se cu desenuri rudimentare, pe geam. Pe jos mucuri de țigarete își împrăștiau cenușa. Un călător gură-cască sta cu mînile la spate, studiind liniile frînte ce reprezentau pe o hartă din părete căile ferate. Radu se așeză într'un loc lîngă fereastră, își numără încă odată bagajele cu privirea și căută un gînd ca să-l poată urmări. Dar nu găsi decît frînturi, căci îl mai trebuia încă plecarea trenului ca să-i liniștească ultima grijă. Trenul fluieră, se poticni puțin și porni lin, scîrțîind din încheeturi. Sentimentul ireparabilului în fața acestei acțiuni, care consuma definitiv plecarea, trecu prin sufletul lui Radu și se stinse curînd sub tăcănitul ritmic al roților pe șine.

În cadrul ferestrei cîmpiile își ondulau grînele înalte în linii largi. Lanurile de grîu își plecară spicurile delicate; porumbul își înălța lujerele țepene din mijlocul frunzelor late; un cîmp strîmt și stingher de floarea soarelui bălța galben verdeața schimbătoare dimprejur.

Radu își odihnea sufletul obosit de întîmplările precipitate ale

zilei. Trenul își încetini ritmul roților și se opri clănțănind în gara mică și pustie.

Un călător coborî din clasa a treia tîrînd după dînsul un coș cu cireși. Din arborii lucioși de razele soarelui păsări ciripeau a bine. Pe peron o găină ciugulea din firele rare de iarbă crescute între lespezi. Trenul se opinti și porni iar, salutat de șeful gării care ținea de mînă un copil cu picioarele strîmbe.

Radu se lăsă din nou legănat de aromeală. Cîmpiile în treacăt se reîncadrară în fereastră sub privirea-i obosită. Parii de telegraf se urmau la intervale egale, urcîndu-și sau scoborîndu-și pe geam nivelul firelor de sîrmă. Pe drumul prăfuit, trei țărani trecînd mici în depărtare se cufundară în amintirea lui Radu cu niște păpușele de lemn ce jucaseră un rol important în copilăria lui. Și adormi.

Trenul trecea printr'o vale strîmtă croită între munți. Mirosul rece și umed al amurgului pătrunsese în vagon prin geamul lăsat. Radu deschise ochii; se uită la ceas grăbit; mai avea douăzeci de minute până la sosire. Rămăsese singur în compartiment. Dădu jos din plasă bagajele. Scoase capul pe geam: era răcoare. În gîfîitul locomotivei care urca la deal auzi freamătul brazilor întunecoși și zgomotul unei cascade ascunse de pădure.

Și abia acuma Radu avu timp să se bucure de sosirea apropiată.

IV

În mirosul brazilor, înegrindu-le crengile, seara cobora tot mai albastră. În grădină florile își stingeau pe nesimțite culorile. Baby și Riri udau răzoarele cu stropitori de jucărie, după indicațiile mamei, mătușa Cecilia, care din cînd în cînd se apleca să smulgă vre-o buruiană. Pe masa din pridvor Sanda potrivea mușcatele dintr'o glastră așezată la mijloc între farfurii.

Trenul de seară cu care venea Radu, intrase în valea în care se adăpostea orășelul de vilegiatură, și pufăitul lui răsuna între cele două dealuri, grăbit și accentuat.

Așteptarea îi adunase pe toți în pridvor și-i făcuse tăcuți.

Trenul se oprise în gară, și doar o vacă păscînd în curtea de alături suna în clipe neegale din clopotul ce-i atîrna de gît.

Un bubuit din ce în ce mai apropiat brăzdă liniștea, până ce trăsura veche se opri ajungînd în fața porții. Unchiul Pavel și cu Radu, mișcîndu-se stîngaciu între bagajele pe care voiau să le dea jos, se confundau în ceața sării cu dînsele. Familia întreagă din pridvor, împreună cu cele două jupînese, se repezise către trăsură, din care unchiul Pavel și cu Radu coborîră, făcînd-o să se aplece de două ori ostenită și scîrțîitoare. Doar Baby sta despărțit de grupul zălăgios și vesel din poartă și, în fața trăsurii, punea birjarului care prindea șelinarele, întrebări despre cal.

În răcoarea înviorătoare a munților, după călătoria lungă în vagonul fierbinte și prăfuit, Radu se simțea ciudat de ușor și pătruns de o zăpăceală plăcută.

Intrară cu toții în odaia luminată. Lui Radu, copleșit de mulțimea impresiilor îngrămădite într'o singură zi, i se părea că e departe și străin de cei ce-l înconjurau.

Cu copiii care, droaie după el, manifestau zgomotos, merse în

odaia de bae să se spele. Sanda îi indică prosoapele destinate feluritelor întrebuințări, îi arătă săpunul și-i explică mecanismul robinetelor. Baby și Riri ieșiră din odae. Cum Sanda și cu Radu rămaseră singuri, ea își întrerupse ultima explicație, privind la o pată de pe bluză; astfel că el întâlnindu-i privirea și neștiind cu ce să umple tăcerea, încercă un zimbet. Sanda deschise ușa și plecă strigîndu-i :

— Grăbește-te, că dăm la masă !

Radu căută un răspuns, dar renunță în fața ușii care se închisese.

Zimbind încă, dădu drumul la apă, și prin plescăitul ei amestecat cu glasurile din coridor, asculta încă în urechi, insistent și vijlitor, mersul zăngănit al trenului. Era mulțumit și-i părea că visează ; deodată se trezi tot zimbind, în fața oglinzii, ștergîndu-se cu prosopul pe obraz. Se îmbrăcă în grabă și eși.

Ceilalți îl așteptau așezați la masă în pridvorul ce se mărginea între zidurile albe, luminate de o lampă electrică, cu întunericul imobil și solemn.

Din timp în timp un foșnet de arbori vestea o undă de vînt, care îndată măturа pridvorul umflînd șervetele și sleind mîncările în farfurii.

O ultimă pală de lucire străvezie mai desena abia la apus conturul văii tăiate în doi munți. Cișmeaua din curte ciuruia continuu și liniștit. Goarnele dela cazarmă se topeau în văzduh, false și depărtate.

Unchiul Pavel, mestecînd accentuat, punea întrebări insistente și bolborosite lui Radu, care de fiecare dată îl privea drept în ochi lăsînd furculița în farfurie și răspunzînd cu luareaminte.

— Da' Elena ce mai face ?

Radu, care nu-și putea închipui vre-o schimbare în viața monotonă a mamei lui, rămase o clipă nedumerit și răspunse apoi cu glasul nesigur :

— Mama ?... bine... a pus să zidească la moșie. D'aia nici nu vine. Pleacă săptămîna viitoare.

Pe urmă se plecă iar în farfurie și începu să desfacă cu grijă carnea depe un picior de pui, hîrșîind din cînd în cînd cuțitul de furculiță.

Căzuse roua. Radu avea nasul și mîinile reci și sîngele i se urcase în obraji și în urechi.

În vremea conversației Sanda isprăvise pieptul de pui și privea la Radu, dorind să-i pună o întrebare pe care nu o găsea.

Pe masă jupîneasa adusese o farfurie încărcată cu fragi. Boabele roșii și lucioase se'ngrămădeau printre altele verzui și tari într'un conglomerat parfumat. Se cufundară cu toții în alesul boabelor coapte de cele crude, care rămîneau singure în farfurii, pe măsură ce acestea se goleau. Lingurițele scrîșneau, frecîndu-se de zahărul ce zăcea sub maldărele de fragi.

Întunericul se adînci. Un fluture de noapte își izbea în vibrații ușoare aripele de para electrică. Un fluerat depărtat de locomotivă sfîșia tăcerea prelungindu-se în răsunetul munților...

Jupîneasa aduce cafelele.

V.

Afară se luminase demult.

Radu se trezi în mijlocul unor ciocăniturl la uşă. Amorţit de căldura somnului, rămase o clipă nedumerit neştiind unde se află. Îşi aduse brusc aminte, pe cînd vocea Sandei, urmată de noi ciocănituri, îi vestea rizînd ceasul cealului. Radu răspunse cu un „da" scurt şi răguşit. Era mirat de intimitatea Sandei, care îl deşteptase tutuindu-l, şi măgulit de aceasta se căia de răspunsul său prea laconic. Scuturîndu-se, enunţă în sine diverse alte răspunsuri care ar fi putut înlocui pe cel dat.

În faţa oglinzii luminate crud, Radu îşi lega cravata. Suprafaţa lucitoare îi răspundea cu minuţiozitate chipul; gulerul nu vroia să se închidă de tot; îl împinse cu degetele şi pînza albă se pătă. Nerăbdător luă un altul din geamantan, dar abia un al treilea guler îi mulţumi. Cravata nu aluneca şi cu greu izbuti s'o înoade, încă puţin strîmbă şi burduşită.

Îşi privi în oglindă fruntea strîmtă şi dreptunghiulară, cu nasul subţire, străin de obrazul copilăros, cu buzele greoaie, cu ochii care-şi stingeau lumina în faţa arămie, pătată de coji şi de urmele lor. De cînd simţise că începe să se schimbe, băgase de samă că şi faţa îi lua aspecte trecătoare, care îl întristau toate prin mediocritatea lor. De data aceasta îşi încurajă sentimentul, examinîndu-se cu deamănuntul şi imaginînd impresia ce-ar putea face asupra unei persoane văzîndu-l pentru întăia oară.

Un coj care sta să-i răsară deasupra buzei, îl tulbură cu deosebire.

Cu un gest exprimînd o nepăsare, pe care nu o simţea în realitate, se îndepărtă de oglindă şi deschise uşa să-şi culeagă ghetele, ce aşteptau curăţite în prag.

Întorcîndu-se cu ele în mînă, se văzu iarăşi mai de departe în oglindă, şi acum în treacăt i se păru că chipul răsfrins era mai agreabil decît crezuse adineaori. Îşi aduse aminte de cucoana bătrînă, pe care, cu cîteva zile înainte, o găsise acasă venind dela şcoală, şi care, după ce îl sărutase, spusese mamei lui: „Se face băiat frumos". Apoi se gîndi la Sanda şi văzînd lîngă pat oala de noapte burtoasă şi înfloritâ, se grăbi să o ascundă dedesubt.

Coborînd treptele, Radu fu asediat de Baby şi de Riri, care i se agăţară de trup, încercînd să-l tîrască şi frămîntîndu-l în loc. Dînsul îi potolea mîngîindu-i şi privea către Sanda care-şi răzima mîna de clanţa uşii. Uşa deschisă lăsă vîntul răcoros şi parfumat să se umfle pătrunzînd în odaie. „Vai ce leneş eşti! Noi am sfîrşit demult cu cealul". Şi Sandei, care eşise în grădină, i se lipi gulerul fluturînd de obraz.

Cînd ajunse cu franzeluţa în mînă pe locul de crochet, Radu simţea încă fierbinţeala cealului sorbit în grabă. Riri şi Baby se certau într'un colţ pe un ciocan, superior prin banda de lac stacojiu ce şi-o păstrase intactă. Sanda şi Radu aleseră la întîmplare cîte un ciocan.

Pe locul puţin ondulat şi prin pietriş, mingile porneau pe căi neprevăzute cu un ciocnet sec. Radu îşi construise în grabă tot planul jocului; vedea în minte toate loviturile afară de ultimele două-trei, pe care le lăsase nehotărîte, neştiind dacă el trebuia să cîştige

sau să lase pe Sanda să lovească pichetul mai întâiu. Ondulațiile terenului, ale cărui vicleșuguri Radu nu le cunoștea, schimbară însă aspectul jocului. Sanda, ajutată de o putere misterioasă, ajunsese departe, urmată de mingea lui Baby. Riri, preocupată de o rimă care înainta tîrîndu-se printre bulgării de pământ dintr un răzor, pierduse orice emulație și juca în silă.

Cîteva găini rotunde și pestrițe ca niște basmale, filfîiau arare din aripi, călăuzite de un cocoș opintit și trufaș. Cînd se apropiară de răzorul rimii, Riri se repezi după dînsele cu țipete sălbatice. Găinile se împrăștiară terorizate și zgomotoase, urmate de cocoș care-și pierduse tot prestigiul.

Radu rămăsese la fierul al treilea ; nici una dintre lovituri nu se potrivea și mingea indecisă înainta oscilînd și înconjurînd întotdeauna fierul. Radu zîmbea, dar în fundul sufletului îi creștea obida. După fiecare încercare dădea din umeri cu gesturi exagerate, uitîndu-se la tovarășii de joc. Nu putea ierta Sandei că dînsa avea să cîștige partida fără să datorească aceasta superiorității lui. Văzînd că-i scapă prilejul, dorința să o stăpînească îi creștea.

Mingile Sandei și a lui Radu se aflau apropiate, Radu pierduse orice indulgență față de Sanda, ochi îndelung și lovi cu sete. Mingea lui, ispitită de o asperitate a terenului, trecu pe lîngă a Sandei fără să o atingă și se izbi cu zgomot în zidul îndepărtat.

Entuziasmul Sandei izbucni într'o exclamație de dispreț amestecat cu triumf ; privi la Radu, apoi, pufnind de rîs, îi mimă gestul de desnădejde și, trecînd pe lîngă dînsul, îl împinse.

În odaia umbrită de perdele, Radu, înfundat între pernele de pe divan, urmărea cu ochi tulburi desenurile covorului depe jos, fredonînd ostentativ o frîntură de vals, prin care căuta să-și ascundă necazul.

Sanda, în picioare lîngă masă, spăla într'un castron niște căpșune. O muscă i se așeza mereu pe obraz, și ea, avînd mîinile ude, o gonea cu brațul. Din cînd în cînd privea la Radu, care tot deatîtea ori fredona mai tare și-și muta privirea din loc.

Sanda era îndulgentă, fiindcă se simțea triumfătoare. Printre căpșune găsi una neobișnuit de mare. Roșie și diformă ca ciupită de viespi, semăna cu un cap de paiață. Oftă zîmbind, și se apropie de Radu, ținînd căpșuna de coadă între degete.

— Uite ce mare e... și i-o duse la buze.

Ca pe un simbol al împăcării, dînsul, cu dinții, îi culese dintre foițele verzi carnea dulce și parfumată.

VI

Prietinii Sandei și ai copiilor aveau să vie în vizită pela patru după-amiază, și Sanda pregătea de cafea în sofragerie. Tăia torta de caise în felii și dădea fiecăreia numele unui viitor consumator. Cinci felii rămîneau fără stăpîn. Un cozonac aștepta încă întreg, rotunzindu-și forma de burete. Riri, ținîndu-se după Sanda și dîndu-i sfaturi care cerșeau o aprobare, își închipuia că o ajută.

Plouase toată noaptea și acum aerul era liniștit și rece. Un singur nour neted, învelea amorțit și alburiu întregul cer, înecînd vîrfurile înalte ale munților.

Baby stătuse la geamul dinspre stradă, așteptîndu-și prietinii. Plictisit de aburul nărilor, care-i tulbura geamul și vederea, eșise în mantaua mică de ploae la poartă. Se temea de o ploae ce-ar fi putut izbucni, împiedecînd invitații să lasă, și era furios pe dînșii că n'aveau prevederea să pornească mai din vreme.

Se răzbună păcălind pe Sanda și pe Riri prin vestea mincinoasă și repetată a sosirii celor așteptați.

Dar cum farsa nu mai prindea și fusese primită într'un chip ofensător și aspru de Riri, cu asentimentul Sandei, Baby se instală pe un scaun în mijlocul odăii, unde împiedica circulația, și-și vărsă focul insultînd deopotrivă pe prezenți și pe absenți.

Radu, intimidat de rolul necunoscut pe care avea să-l joace și, neluat în samă, răsfoia pentru a treia oară o revistă technică ilustrată, din care nu pricepea nimic, cînd strigăte sincere ale lui Baby convinseră lumea că invitații soseau cu adevărat.

Poarta scîrțîi hîrșîind pămîntul și înțepenindu-se ca de obicelu. întredeschisă, lăsă să treacă rînd pe rînd de trei ori cîte un copil cam de aceiași înălțime, fiecare în cîte o manta ecnușie de ploae cu gluga ridicată. Apoi intră guvernanta, înaltă și subțire, fără grație, și indiferentă față de bucuria primirii.

Abia cînd ajunseră în odae și-și desbrăcară mantalele, fiecare dintre noii veniți luă o figură personală.

Cei doi băeți, mai mari decît Baby, se asemănau atît de mult încît nu se putea ști care e mai urît. Aveau aceleași urechi mari și străvezii de oparte și de alta a obrazului ruginit de pistrui.

Fetița, mai drăguță, își perdea și ea slaba superioritate prin asemănarea cu frații ei. După primul acces de bucurie convențională, Sanda-i privi cu desgust, neînțelegînd de ce îi așteptase cu atîta plăcere.

La masă, prezența guvernantei împiedica orice exces. Sanda își servea musafirii cu un aer de dispreț. Sta lîngă Radu, căruia îi punea în farfurie bucățile cele mai mari de prăjitură. Baby de asemenea uitase bucuria așteptării și se uita cu jind la bucata de tortă rămasă încă intactă în farfuria musafirului din dreapta. În colțul lor, Riri și cu fetița nou venită, păreau că se înțeleg mai bine, mîncînd amîndouă zgomotos și cu spor. Radu canonea între degete colțul unui șervețel, punînd întrebări serioase Sandei care, răspunzînd pe același ton, își părea a fi stăpîna casei.

Baba-oarba era în toiu. Un ris general, care nu se stingea niciodată cu totul, izbucnea din vreme în vreme ripitor. Două scaune zăceau trîntite pe jos cu picioare amenințătoare; un vas răsturnat își vărsase pe covor apa, ce se prelingea de pe masa pe care florile muiate-se risipiseră; macatul de pe divan era tîrît pe jos între picioare; singur planul rămăsese neatacat grație formei lui masive și refractare jocului. Guvernanta neputincioasă, privea dezastrul încercînd să-l repare pe-alocurea.

Radu și Sanda care uitaseră de orice demnitate, îi atrăgeau și pe ceilalți în viitoare. Baby, care fusese prins după multă vreme de unul din băeți, prinsese la rîndul lui pe Radu, care încerca tocmai să se vîre sub canapea, și-i ghicise numele recunoscîndu-i ștofa pantalonului.

Radu, cu brațele întinse, dibuia prin întuneric, sub o ploae de

perne. In risul general distingea pe al Sandei, care suna din direcții diferite, dar totdeauna apropiat. Deodată risul Sandei încetă și Radu se simți tras pe dinapoi de surtuc. Intr'o mișcare grabnică prinse un trup în brațe, și simți sub bluza Sandei umerii ce se căzneau să scape de îmbrățișare. Regulele jocului și cîrpa care-i întuneca vederea, îl îndemnară să insiste asupra gestului. Sanda, pe deoparte, se gîndi că trebue să-l împiedice de a ghici pe cine prinsese și deodată i se lăsă moale în brațe. Radu îi avea părul gîdilitor pe față și genunchii apăsați pe ai lui. Fiecare își simțea obrazul fierbinte și pe dînsul respirația grăbită a celuilalt.

Ceilalți așteptau într'o nerăbdare încordată rezultatul care întîrzia. Și Radu spuse numele Sandei cu glasul puțin înecat, pecînd dînsa se desîipea alene din îmbrățișare.

Împreună cu musafirii care plecau, eși și Radu. Voia să pună o scrisoare la cutie și simțea dorința să umble singur și repede. In curte respiră adînc frigul cețos al serii.

Sanda urmărea dela fereastră cele trei mantale, călăuzite de guvernantă, eșind pe poartă, și pe Radu care își luă rămas bun și coti grăbit la dreapta.

Apoi rămase gînditoare, cu nasul și bărbia turtite de geam, privind la norii peste care creștea noaptea.

(Urmează) **L. I. Caragiale și Ioan Gherea**

Nevinovăţiile viclene

(Roman)

VII

Din gura groasă a robinetului, apa curgînd într'o coloană cu suprafaţa aspră şi tulbure, arunca picături rotunde ce se prelingeau leneşe pe pereţii netezi ai băii. Apoi, căzînd peste apa ce se adunase, începu să se frămînte spumegînd.

In cămaşa de noapte ţărănească, cu părul ridicat peste urechi şi cu picioarele goale, Sanda semăna a băiat. Se spăla pe dinţi în faţa oglinzii şi subt lumina dimineţii care se împrăştia uşoară prin fereastră, urmărind mişcarea periei peste dinţii încreţiţi de pastă, simţea, privind la chipul ei reflectat de oglindă, o mulţumire vioae. Cu gîtul încordat şi cu capul dat pe spate, făcu gargara, schimbînd clocotitul din gîtlej după deschiderea gurii. După ce isprăvi, stătu pe gînduri o clipă uitîndu-se la cer şi împinse geamurile lăsîndu-le întredeschise. Coloana lichidă bolborosea mereu; Sanda se întoarse şi închise robinetul, şi apa din bae liniştindu-se treptat, se legăna aiene între margini, înverzindu-şi adîncimile.

De afară, aripi de vînt rătăcite aduceau frînturi de vorbă. Glasul ochotărit al lui Radu, din grosimi răguşite se ascuţea pe alocurea, subt grindina cuvintelor pripite ale lui Baby.

Sanda în oglindă, îşi scotea încet cămaşa peste cap. Pînza trecîndu-se uşor de trup îi dădu un fior între umeri. Căscă şi se întinse. De afară asculta sosind iar glasuri; se gîndi că ar dori să fie şi dînsa cu Radu... sau să fie Radu aci cu dînsa... Din oglindă îi răsări făptura ei subţire şi albă, cu sînii abia rotunjiţi avînd în vîrfuri cîte un strîmt cerc pigmentat, cu braţele slabe şi fragile aninînd cămaşa în aer, şi un val de sînge îi năvăli în obraji.

Se îndepărtă grăbită, şi intră în bae tremurînd şi bălăcind. Un răsuflet de vînt făcu să se izbească geamurile. Glasurile sosiră amestecate într'un rîs. Sanda ridica în mîini buretele greu de apă şi simţea răcoarea lipindu-i-se pe umărul şi braţele umede.

O muscă mare bîzîia pe sus și, speriată, se izbea de tavan cu un zgomot plin; apoi cobora în spirală, pornea cu picioare grăbite, se avînta spre geam, zbîrnîia și se înălța iar.

Sanda fredona un one-step frecînd săpunul de mănușa aspră pentru spălat, și se gîndea la o figură de dans, dînd gîndului o mai mare intensitate prin mișcarea reținută a picioarelor în apă.

Obrazul îi nădușise puțin de căldura băii. Se simțea amorțită, dar graba să se vadă și ea în grădina de unde veneau glasurile, o făcu să scuture lenea. Se sculă în picioare.

Apa i se prelingea de-alungul trupului în șiroae gîdilitoare. Frecîndu-și piciorul cu mănușa spumoasă, se sprijinea cu o mînă de marginea băii, și cu gura întredeschisă fredona înainte. Avea pe gît un guler alb de spumă pe care îl frămînta cu gesturi energice și din care curgea o dîră albă între sîni.

Cînd sfîrși, aruncă mănușa care plescăi greoiu, și se lungi în apa opacă, albăstrită de săpun.

Dela bucătărie venea zgomot sfîrîit de grăsime prăjită. Sandei îi era somn toate sunetele luau pentru dînsa înflexiuni de glas. În loviturile depărtate ale unui ciopîitor de piatră desluși cuvinte.

Eși din bae lăsînd apa să ciurue după dînsa, și învelindu-se iute în cerșaful rece, se așeză pe scaun și închise ochii. Din grădină se auzea iar zgomot de guri. Musca se plesnea bîzîind de tavan.

Sanda se simțea moale și nu mai era stăpînă pe gînduri. În treacăt își aduse aminte de romanul pe care nu îl isprăvise, de gîndurile vagi, pe care i le dăduse și de după-amiaza cenușie cu babaoarba.

Cînd deschise ochii, soarele pătrunsese prin căscătura ferestrei și se scălda în apa încă puțin legănată, care-i răsfrîngea razele pe zid într'o pată mișcătoare, luminoasă și elastică.

VIII

Noaptea abia prinsese să-și risipească învinețirea pe care se topeau stelele. De după muntele din răsărit, o cunună de lumină slabă de tot începuse să stingă întunericul. Era foarte devreme, și nu se treziseră încă nici păsările nici vîntul.

În odaia copiilor, Baby aprinsese electricitatea. Buimăcit de somn și orbit de lumină, rămase cîtăva vreme cu mîna pe buton. Riri se deșteptase și dînsa și își căuta în grabă papucii de sub pat. Împiedicîndu-se în cămășile lungi de noapte, porniră amîndoi în direcții diferite, ca să trezească și pe ceilalți, care, și dînșii, trebuiau să plece în excursie. Făcură aceasta fără un cuvînt, căci hotărîrea nu o luaseră trezindu-se, ci în ultima convorbire înainte de a adormi, și grija întîrzierii îi urmărise prin tot somnul.

După ce sculaseră pe unchiul Pavel și pe Radu, se întîlniră în fața ușii dela odaia Sandei. Dînsa auzi zgomot, deschise ochii, și îi închise îndată speriați de lumina aprinsă pe neașteptate de Baby. Voi să se bucure o ultimă clipă de căldura patului, dar Baby, al cărui caracter răutăcios și vehement era proverbial în familie, găsi aceasta absolut inutil. Înterpelînd-o violent, pumnul spînarea sonoră a Sandei care rîdea, și apoi asistă serios și cu brațele încrucișate la sculatul din pat. Dar în curînd Sanda îl repezi, trimețîndu-i să-și ia o batistă pentru guturaiul lui matinal.

În odaia lui găsi pe mamă ajutînd pe Riri la îmbrăcat. Privi

cu mulțumire la scaunul de lîngă patul lui, pe care așteptau decusară, nuiaua pentru cai, jambierele de piele, un pahar de buzunar și o șapcă de turist ; și suflîndu-și nasul cu o extremă energie, se îndreptă către scaunul pe care se amestecau albiturile cu costumul de călărie.

Din odaia de alături se auzea îmbrăcîndu-se unchiul Pavel ; necăjit că nu găsea îndată părți răzlețe din îmbrăcăminte, le apostrofa într'un soliloc amestecat cu tuse. Cînd Marița, fata din casă, îi aduse cana cu apă caldă, o tăcere prelungă întrerupse solilocul. Mătușa Cecilia trecu grăbită în odaia unchiului Pavel, de unde tocmai eșea Marița, zîmbind intens și netezindu-și șorțul.

Lămpile electrice luminau tot mai galben și mai slab ; prin ferestre ziua creștea pe nesimțite. Sanda și cu Radu ieșiseră în pridvor să aștepte sosirea țăranului cu caii. Se simțeau zăpăciți, cu gîndurile încîlcite și cuprinși de o vagă sfîrșeală, din cauza sculatului prea devreme și a emoției așteptării. Un cer curat și neted ca o apă liniștită se revărsa peste tăcerea din aerul senin și rece. Din umbra cenușie a dimineții din vale, Sanda și cu Radu priveau la singurul vîrf de munte, cel mai înalt, care se aurea de soare. Peste pădurile depe dealuri se țesea în aer ca o ceață albăstrie și subțire. În curte abia se deslușeau umbrele arborilor. Pe Sanda, pătrunsă de răcoare, o cuprinseșe o criză de strănutat. Roșie, între două strănuturi, privea la Radu rîzînd și făcîndu-i semn că iar începe.

Radu, legănat de cal, îi simțea mirosul, și-și vedea în față, pe drumul pustiu, familia risipită pe șeile cailor. Singur țăranul îi rămăsese în urmă. Sanda, care-și alesese calul cel mai bun, conducea expediția, întorcînd capul mereu ca să vorbească cu cei din spate.

Baby și Riri amuțiseră, cufundați adînc în contemplarea cailor de sub ei. Unchiul Pavel strica chibrit după chibrit, încercînd să-și aprindă o țigaretă, în pofida vîntului și a mișcărilor calului. Mătușa Cecilia era preocupată deopotrivă de asperitățile șeii pe care se odihnea, și de merindele din sacii care rămăseseră în urmă, în grija țăranului.

Radu, care abia tîrziu băgase de samă că-i șchioapătă calul, începuse dela o vreme încercări zadarnice ca să înainteze pe lîngă șirul călăreților pînă la Sanda. Era nerăbdător să-i comunice impresiile lui și curios să le afle pe ale ei. Dar abia întrecuse al doilea cal, și drumul din pădure, urcînd la deal, îi apăru după o cotitură șerpuind prea strîmt pentru doi cai unul lîngă altul.

Prin frunzișul arborilor se întrezărea cîte un petec din cerul foarte albastru, pe care răsărise soarele, și pete de lumină se rotunjeau tremurătoare pe cărare și pe frunzele uscate care învăleau pămîntul.

Cărarea ocoli o stîncă albă cu dungi vinete, proptită în malul prăpăstiei ; din loc în loc răsăreau din trupul ei lanțuri de campanule, iar în vîrf, un brad scăldat de soare își încorda rădăcinile. De partea ripii se făcuse un luminiș, și în treacătul cailor se văzu încă odată șirul de munți, luminat tot, cu umbrele adînci și negre ale văilor, cu povîrnișurile pleșuve ale crestelor verzi, cu pădurile dese care parcă urcau spre piscuri. Un nor, străveziu și lucitor ca de sidef, atîrna pe deasupra șirului de munți.

Un izvor țîșnea dintre pietre, curgea peste drum și se prăvălea în ripă. Pe drumul care se lărgise, caii se îndesau la apă, în stri-

gâtele călăreților care se temeau să nu-și strivească în înghesuială picioarele unii altora.

Se simțeau cu toții amorțiți și puțin îndurerați. Radu se grăbi să descalice ca să o ajute pe Sanda. Dar ea, care era mai obișnuită cu călăritul, descălecase singură și își scutura rochia de părul calului.

Prin clipoceala continuă a apei, caii se adăpau zgomotos și îndelung. Doi dintr'înșii se urcaseră pe malul din dreapta drumului și, cu gîturile lungite și încordate, păsteau firele rare de iarbă dintre frunzele uscate. Caravana pornise înainte pe jos. Pădurea începuse să-și rărească trunchiurile; coroanele de frunziș nu se mai îmbinau și petece mari de soare luminau drumul.

Radu putea în fine să meargă lîngă Sanda, dar se simțea dezamăgit, că nu avea să-i spue nimic. Ea mergea aproape de tot de el; era mulțumită că se aflau împreună, și nu dorea să afle nici gîndurile lui, nici să îi le spună pe ale ei. În treacăt, culca la pămînt cu nuiaua urzicile dela marginea drumului, și pe urmă își dădea iar lovituri ușoare peste picior în tactul mersului. Pentrucă Sandei îi era cald, își scoase pălăria, și dintre părul încîlcit se ivea un colț de ureche. Din cînd în cînd, mersul le devia, trupurile li se atingeau lipindu-se o clipă și, tot de-atîtea ori, amîndoi se dădeau la o parte intimidați. Fără să bage de samă, amîndoi porniseră foarte iute. Drumul urca în serpentină. Radu se oprise să-și lege șiretul dela gheată, și atunci amîndoi văzură pe cellalți urmați de cai, urcînd mici, pe urmele lor. Își continuară drumul. Sanda bălăngănindu-și brațul din dreptul lui Radu îi lovi din întîmplare mîna, el privi zîmbind, și continuară să-și izbească mîinile una de alta în chip de joc. Dar lovitura mîinilor devenea tot mai ușoară, pînă cînd nu mai fu decît o mîngîiere la răstimpuri egale. Și ca să poată continua distracția, amîndoi de fiecare dată rîdeau exagerat, ca să înșele pe celălalt.

Brazii erau tot mai pipernicițI și vîntul zbîrnîia printre acele lor. Deodată, Sanda și Radu văzură că pădurea se sfîrșește. În fața lor cerul se întindea liber și, pe spinarea muntelui, iarba înaltă și înfloată de vînt înlocuia frunzele uscate. Cîțiva pași mai departe soarele îi năpădi. După mersul umbros și ascuns prin pădure, deodată zarea se întinse ameților de largă și de luminoasă. Și Sanda dădu drumul mîinii lui Radu, pe care o ținuse între degete. Cerul se boltea peste lanțuri nesfîrșite de munți, care cu cît se depărtau își învîrtejeau verdele, topindu-se în urmă ca un fum în albastrul văzduhului. Subt dînșii, pădurea cobora pînă în orășelul din care plecaseră. Casele aliniate regulat imitau o hartă, în care drumul și rîul făceau două panglici subțiri și distincte. Zăpăciți de vîntul neîntrerupt și intens, se așezară în iarba din care se urca țîrîitul greierilor. Buruienile închise miroseau. Unul cîte unul, ceilalți, care încălecaseră iară, eșiră la lumină din bolta pe care o făceau ultimii arbori ai pădurii.

Adăpostită de o stîncă, fața de masă era întinsă pe jos. Farfuriile și o cutie de sardele din mijloc se înfundau, turtind iarba de subt dînsa. Prinprejur toți se trîntiseră așteptînd mîncarea, pe care mătușa Cecilia și cu Sanda o făceau să apară pe încetul din jurnale și din șervete. Rumeneala puilor fripți se învecină cu feliile de pîine, cu cilindrul de scoarță de brad în care se ascundea brînza printre farfurii și furculițe. Paharele sticleau în soare. Cu toate că le era

foame, pulul rupt cu degetele şi noutatea felului acestuia de-a minca, îi mulţumea mai mult pe Baby şi pe Riri decît mîncarea însăşi. Doar mătuşa Cecilia nu căuta să se bucure de nimica, fiind preocupată mereu să servească pe ceilalţi. Vinul gîlgîind străveziu din gîtul sticlei umplea paharele, în care se întuneca. Unchiul Pavel îşi ştergea cu grijă briceagul de munte pe un şervet. Sandei îi era sete; pentrucă nu erau destule pahare, ceru lui Radu pe al lui. El voi să-i cîteaască, dar Sanda i-l luă din mîni în grabă şi bău vinul care se afla pe fund, privind prin transparenţa paharului la Radu. Vîntul gonea fîşîind prin iarbă jurnalele în care fusese învelită mîncarea.

Pe cînd ceilalţi se culcaseră să-şi facă digestia şi-şi acoperiseră feţele de soare, Baby, cu şapca lui de turist în mînă, urmărea un fluture. Fluturile scăpa mereu, iar Baby îşi schimba într'una tactica, căutînd să-l prindă cînd cu viclenic şi umblînd în vîrful picioarelor, cînd repezindu-se după dînsul şi vrînd să-l bage în şapcă din zbor. Riri prindea prin iarbă lăcuste mici şi identice, la care le dădea drumul imediat ce acestea începeau să-i gîdile vîrful degetelor cu labele aspre.

Radu vedea de subt întunericul pălăriei care-i adăpostea obrazul, un colţ din lumina de afară şi pe Sanda culcată. Iarba înaltă o ascundea puţin; ţinea într'o mînă adusă lîngă gură un fir de iarbă, pe care-l muşca trecîndu-l printre dinţi; îşi mişca picioarele din cînd în cînd, şi respiraţia îi urca şi-i cobora uşor bluza albă. În spatele lui erau caii şi-i auzea rupînd iarba şi măcinînd-o sonor în gură. Unchiul Pavel fuma o ţigaretă. Sanda, privind cu ochii întredeschişi pămîntul de subt iarbă, se mira de mulţimea gîngăniilor, care alunecau repede printre rădăcinile firelor sau urcau cu grijă înspre vîrfurile lor. O gîdilitură grabnică îi trecu peste ceafă şi Sanda strivi insecta între palmă şi gît. Pe urmă se sculă în picioare, şi ca să nu deştepte pe ceilalţi se duse lîngă Radu, plecîndu-se îi ridică pălăria de pe obraz şi-i făcu semn să vie să se plimbe.

Sanda şi Radu culegeau flori într'un buchet. Unele aveau ciorchine vişinii şi grele; altele se umflau în clopote vinete şi învoalte; cîte unele, zmulse, îşi risipeau îndată petalele albastre şi uşoare; altele păreau puf de aur sau de rugină. Multe aveau mirosuri dulci şi grele sau acre şi subţiri; şi miroseau a iarbă, a piatră arsă de soare şi a pămînt.

Pe un mal împănat cu bolovani, creşteau într'o cunună garofiţe albe de munte. Sanda voi să se urce să le culeagă, dar Radu o opri, şi încredinţîndu-i bîciuşca începu să se caţere din piatră în piatră. Ajuns sus, privi la Sanda triumfător. Ea se uita la el umbrindu-şi ochii cu buchetul şi ţinînd în cealaltă mînă amîndouă bîciuştile. Radu culegea firele subţiri înflorite în vîrf ca de o spumă albă şi parfumată. Pe urmă, începu să coboare cu grijă printre bolovani, pe povîrnişul de argilă uscată. Deodată un bolovan îi ceda subt picior şi Radu se prăvăli. Cînd ajunse jos, precedat şi întovărăşit de pietrele pe care le lua cu dînsul căzînd, ţinea încă într'o mînă ridicată mănunchiul de garofiţe terfelit prin ţărînă şi de nerecunoscut, iar în cealaltă zdrelită se sprijinea. Sanda, care se dăduse prudentă la oparte de frica ploii de pietre, se apropiase acum îngrijată de dînsul, vroind să-i ajute să se scoale. Dar Radu se ridică atît de iute că fu şi ei mirat. Zîmbi Sandei năucit, îi dădu garofi-

ţele care nu mai aveau nici o valoare şi începu să-şi scuture baltele. Ea potrivindu-i gulerul surtucului îl întrebă:

— Te-ai lovit? Şi Radu, cărula îi tremurau genunchii, răspunse „Nu", fără să ştie exact dacă spune o minciună sau un adevăr. Apoi porniră liniştiţi înapoi. Pe Radu îl ustura palma julită, şi amîndoi simţeau că între dînşii crescuse o intimitate neaşteptată.

Întoarcerea era tăcută. În mirosul de muşchi şi de brad al pădurii, peste care bătuse soarele ziua întreagă, se simţea coborîrea înceată a asfinţitului.

Cînd ajunseră la luminiş, Sanda şi cu Radu care umblau tot pe jos singuri, văzură iarăşi lanţul de creste, de după care soarele upus împrăştia pe cer un evantai deschis de fâşii luminoase. Munţii întunecaţi păreau că-şi pierduseră adîncimea şi semănau a fi tăiaţi într'o tablă de tuciu.

Sandei îi ardeau obrajii. Întorcîndu-se deodată către Radu lîngă care sta pe piatră, îi apucă binişor mîna şi i-o lipi de obrazul ei.

„Uite ce fierbinte sînt". Apoi i-o coborî iarăşi şi urmă să-i frămînte degetul cel mic între degetele ei, pe cînd Radu privea zîmbind şi fix la cele două mîini împletite în joc.

În curînd se auzi dinspre deal pasul cailor pe pietre.

IX

Baby se sculase de dimineaţă cu ideia fixă să viziteze chiar în acelaşi zi podul casei. Sarcina lui era grea, fiindcă nu era deajuns că interesase la această expediţie pe ceilalţi copii, ci mai trebuia să înduplece pe mama. Deaceia o urmări toată dimineaţa din cămară în bucătărie şi înapoi, cerînd mereu acelaşi lucru pe tonuri diferite, cînd rugătoare şi plîngăcioase, cînd răzgîiate şi violente. Abia după masă, cînd se culcase unchiul Pavel, mătuşa Cecilia, cu acelaşi indiferenţă cu care ascultase doleanţele lui Baby, încredinţă Sandei cheia grea dela pod.

În atenţia generală Sanda descuia uşa podului. Cheia se întoarse de două ori în broască scîrţîind anevoe şi ruginit, şi uşa scînci deschizîndu-se în întunericul dinăuntru.

Paşii năvălitori şi pripiţi pe scara de lemn uscat tulburară liniştea caldă şi prăfuită.

Încăperea pe care Baby şi-o închipuise imensă, era destul de mică. Prin ferestrele aşezate sus şi care dădeau pe acoperiş, intra o lumină slabă şi murdară peste mirosul vechiturilor. Praful gros dădea tuturor lucrurilor din pod nuanţa podelii. Maldăre de gazete vechi şi îngălbinite, fotoluri şi canapele schiloade şi desfundate, cufere jerpelite se înşirau sau se îngrămădeau unele peste altele de-alungul zidurilor.

Erau cu toţii tăcuţi şi steteau grupaţi în mijlocul încăperii, neştiind unde să scotocească mai întâiu şi zăpăciţi de-aşa bogăţie de mister. Baby se aşeză pe zdrenţele roşii ale unui fotel, dar un nor de praf îl făcu să se scoale, pe cînd fundul pantalonilor îi păstra un cerc alburiu ce-şi complecta rotunzimea pe marginea surtucului.

Un cal de lemn rînjea ca şi în prima copilărie a lui Baby, în ciuda cozii şi a coamei care lipseau cu desăvîrşire. Riri, răzimată de dînsul, îl legăna alene, uitînd orice dorinţă de exploraţie. Sanda şi cu Baby răsfoiau un maldăr de gazete vechi, alegînd pe cele

ilustrate. Radu, care nu fusese invitat la această selecţie se simţea parcă lovit în drepturile lui; necăjit pe Sanda, care preferase ajutorul inferior al lui Baby. Şi fiindcă nu avea ocazie să vorbească Sandei, găsea mereu în minte subiecte de conversaţie importante pentru amîndoi. Neştiind ce să facă, începu să caute prin dulapul de lîngă dînsul, care căsca lipsit de amîndouă uşile. Ghetele vechi se amestecau desperechiate cu rufe zdrenţuite. Într'una din ghete găsi un briceag cu prăseaua de corn intactă şi cu amîndouă limbile rupte.

Printr'o crăpătură dintre două scînduri din perete se vedea o fîşie de cer albastru, de pădure şi de curte. Lucrul o încînta atît de mult pe Riri, încît îşi lipise obrazul şi amîndouă palmele de lemnul murdar, uscat şi mirositor.—„Ce faci acolo?" o întrerupse Sanda. Riri îşi întoarse faţa rămînînd răzimată numai în palme, răspunse succint şi distrat: „Uite, se vede", şi-şi reluă poziţiunea dinainte.

Sanda închise revista veche de mode în care privea de cîtva timp. Într'însa, deschisă la întîmplare, văzuse o cucoană cu un simbol de nas între ochii prea mari şi gura prea mică din obrazul imposibil subt pălăria verde, imensă şi înclinată, pe care se adăposteau diverse specii de păsări smaragdine. Rochia foarte lungă, umflînd sau subţiind subt stofa vert-olive formele cucoanei, sfîrşea într'o trenă cu falduri rigide. Două vîrfuri ascuţite de ghete se arătau la întîmplare de subt rochie. Sandei îi reamintise eroina din romanul neisprăvit. O vedea pe Riri tot în contemplaţie, şi dînd la o parte vraful răsturnat de gazete, se duse împreună cu Baby la dînsa. Pe rînd priviră prin crăpătură lumina mare de-afară, pe care Sanda care avea nasul înbîcsit de praf, o dorea. O rîndunică, repezindu-şi zborul pe lîngă casă, trecu într'o clipă aproape de tot de privirea lui Riri, care se dete înapoi de frică să nu-i dea în ochi.

Radu, deşi nu mai ştia exact motivele ce-i făceau să fie supărat pe Sanda, rămăsese totuşi îmbufnat la dulapul lui. În fundul unui raft descoperise printre rufe un album îmbrăcat într'un carton ros, care odată imitase pielea. Îl deschise fără interes; fotografiile demodate îl întristau. Se mira de urîţenia tuturor oamenilor de pe vremea aceia. Pe mulţi nu-i cunoştea, pe alţii îi ştia din nume doar. Întorcînd o pagină află pe unul din cei doi bunici ai lui, pe acela care, după spusele mamei, murise la băi în străinătate. Apoi îi defilară subt ochi cîţiva ofiţeri mustăcioşi şi severi, şi o serie de domni necunoscuţi în redingote, cu pantalonii umflaţi şi cu cravate masive, cu priviri duioase subt sprîncenile încruntate. Mătuşa Cecilia şi unchiul Pavel se aflau reprezentaţi la diverse epoce ale vieţii lor. Cea mai interesantă fotografie i se păru lui Radu aceia dela cununie, în care mătuşa Cecilia albă toată, cu un buchet într'o mînă, ţinea cu cealaltă braţul unchiului Pavel; îl zîmbea de profil pe cînd dînsul, în frac, o contempla grav. Ultimele pagini ale albumului erau goale. Radu le răsfoi în pripă şi deodată, în ultima foae, mai găsi o fotografie stîngheră. O privi grăbit şi atent, şi chemă îndată cu glas nerăbdător pe Sanda. Dînsa lăsă pe Baby şi pe Riri, care se încurcaseră la socoteală şi nu mai ştiau cine avea dreptul de rîndul acesta să privească prin crăpătură, şi urmă chemării. El, fără să zică o vorbă, îi arătă triumfător descoperirea. Fotografia pe un fond de mare şi de nisip întruchipa pe Radu şi pe Sanda în mijlocul unui grup indiferent. Amîndoi se schimbaseră în ultimii trei ani; Radu purta în fotografie un costum de mariuar cu pantalonii scurţi, avea picioarele goale ca şi Sanda, şi amîndoi ţineau în cîte o mînă plase de prin-

peşti. El era slab de tot, cu capul mic şi tuns la piele; pe cînd ea, cu obrazul contractat de lumina soarelui, îmbrăcată într'o rochiţă scurtă, se ţinea drept pe picioarele strîmbe şi slabe.

Aceste din urmă detalii o îndispuseră pe Sanda. Se ştia acum superioară cu mult fostei ei arătări, şi făcea răspunzător pe Radu de reminiscenţa trezită prin poza vicleană. Dealtfel îşi simţea mîinile prăfuite, uscate şi fierbinţi, şi vroia să şi le spele. După ce privise în treacăt şi fără nici un cuvînt fotografia, îl trase pe Radu de mînecă şi interpelînd toată compania, o îndemnă la plecare. Riri admise propunerea, pe cînd Baby, dintr'un sentiment de solidaritate, se uită la Radu, pe care îl simţea ostil deciziei Sandei, şi aştepta. Amărăciunea care dospea în sufletul lui Radu i se înodă în gîtlej. I se părea că prin chemarea lui de adineaori, o ertase pe Sanda pentru neglijenţa cu care îl tratase şi răceala ei, faţă de actul acesta mărinimos, îl revolta. Nici nu punea la îndoială că Sanda îi pricepuse din atitudini sentimentele şi intenţiile. Şi deaceia răspunse răspicat: „Eu rămîn!" Sanda insistă cu un aer de inocenţă ironică şi ca să-i convingă îi atinse braţul. Dar Radu se zmunci şi-şi ascunse obrazul întorcîndu-l înspre dulap. Nu răspunse nimic, fiindcă muncea să-şi înghită nodul din gît, care ameninţa să isbucnească. Sanda rămase o clipă nedumerită şi răspunse în urmă cu un rîs silit, dar batjocoritor şi amar. Şi rîzînd încă, îl părăsi pe Radu, însoţită de Riri care i se agăţa de cordon. Baby le urma la distanţă, căci cu toată dorinţa de a lua partea lui Radu, îi găsea mizantropia prea pronunţată pentruca să-i rămînă tovarăş.

Radu, care suportase stoic rîsul Sandei, privind atent şi grav la un petec de cămaşă din dulap, simţi că orice stăpînire de sine se sfîrşea, cînd uşa podului izbindu-se îl închise în singurătate şi tăcere.

Roşu la faţă, cu ochii scînteetori dar plini de lacrimi, începu să se plimbe din colţ în colţ. Trecînd pe lîngă vraful de gazete răsfoite de Sanda, avu intenţia dela distanţă să-l facă varză cu piciorul, dar îi lipsi curajul şi-l fulgeră numai cu o privire iritată. Pe deoparte un necaz aprig înlocuise orice alt sentiment din cîte avusese pentru Sanda; pe dealta se simţea neliniştit fiindcă găsea ultimul lui gest prea violent şi nu ştia ce atitudine va trebui să ia revăzînd-o. Necazul lui tulbure se limpezi cu încetul, transformîndu-se într'o discuţie, în care Sanda umilită capitula fără condiţii.

Privea trist şi amărît o pînză de pajanjen, părăsită de stăpîn şi împovărată de praf, aninată de două bîrne.

De afară auzi paşi scîrţîind pe pietrişul grădinii şi, amintindu-şi de crăpătura dintre scînduri, se duse într'acolo şi privi.

Pe marginea albiei dela cişmea se aşezase Sanda. Avea obrazul posomorît şi ochii îngrijaţi, precum constată Radu cînd ea ridică privirea adîncită în albie ca s'o arunce spre pod, crezîndu-se neobservată.

Radu se repezi către scară. Coborînd treptele o ertă pe Sanda pentru a doua oară în acelaşi zi.

X

Ziua fierbinte isbucnise către asfinţit într'o furtună dezlănţuită care goni lumea adunată în pridvor. În timpul mesei furtuna se liniştise, şi acum prundişul abia mai şoptea subt picături. Ploaia se cernea uşor prin frunzişul arborilor zbîrliţi în foşnet de vînt.

Din odaia din fund se auzeau glasurile copiilor. Riri, bolnavă

de amigdalită, juca în pat cărți cu Baby. În sofragerie unchiul Pavel sta de vorbă cu doctorul, chemat pentru Riri și rămas la masă din pricina furtunii.

În salon era întuneric, și doar lumina electrică din sofragerie făcea o pată mare, în formă de trapez, pe covorul din fața ușii. Sanda și cu Radu stăteau răzimați pe coate în pervazul ferestrii deschise, prin care mirosuri grase, trezite din pămîntul umed, năpădeau minate de vîntul pătrunzător și subțire. Umezeala de afară se țesea luminoasă și rotundă în jurul globului electric din fața casei.

Amîndoi tăceau. Radu, cu capul apăsat în mîini, privea la Sanda prin întunericul albăstrit. Ea plictisită de tăcerea lui, îl împingea din cînd în cînd cu cotul. Radu îi zîmbea atunci și risca anevoe cîteva cuvinte, care îi speriau sunînd în liniștea de afară. Avea glasul răgușit, și-și simțea gura uscată și obrajii aprinși. Sanda căsca des și fălcile îi trosneau. Un sentiment vag de așteptare o neliniștea. Își trecea prin minte peripețiile dela venirea lui Radu încoace, și-și dădea seama că se așteptase să petreacă mult mai bine în tovărășia lui, fără să știe exact dece. Căci dorințele Sandei îi erau tot atît de neprecise ca și linia sinilor și deaceea începu să tragă cu dinții ușor de colțul gulerului.

Ploaia încetase. Dintre norii greoi și cîlțoși, o fîșie de cer adînc de limpede și cu stele ascuțite, se ivise. În aerul înviorat, zgomotele dela gară se prelungeau într'un bubuit continuu, pe cînd o pasăre fără adăpost ciripea amețitor. O pisică albă trecu cu grijă prin iarba udă și se cățără de gard. Din sofragerie soseau glasurile tihnite ale conversației dintre unchiul Pavel și doctor, amestecate pe alocurea cu gîlgîitul unei sticle. Radu amorțit se'ntinse și pe urmă se răzimă iarăși în coate.

Sanda se desprinse de pervaz și zise foarte încet: „Hai să ne plimbăm puțin în pridvor". Porniră amîndoi... „că nu mai plouă" complectă dînsa; și Radu primi fără nici o obiecție, căci i se deșteptase nădejdea, că în întunericul binevoitor va avea îndrăzneala unei fraze, sau cel puțin al unui gest decisiv.

Pe lespezile pridvorului pașii sunau egali. La început amîndoi fură veseli, fără să știe dece; se simțeau ușurați, cași cum ar fi amînat o decizie gravă și grea de consecințe.

Din edera care se agăța, înălțîndu-se de stîlpul din capătul pridvorului, vîntul scutură o picătură și o asvîrli pe obrazul Sandei. Ea o șterse repede cu mîna, rîzînd prea tare și prea scurt. Pașii își continuau mersul monoton, și aceeași nerăbdare amorțitoare începea iarăși să le apese pe piept. Radu își ținea amîndouă mîinile în buzunarele surtucului. Sanda îl apucase de braț și el simți deodată mîna ei care i se strecurase în buzunar atingîndu-se de a lui. Și strîngîndu-i-o, Sanda-i explică tot foarte încet: „Mi-e frig". Pe Radu îl cuprinsese o înduioșare nemotivată pentru mîna care îi gîdila în palmă. Se gîndea foarte intens la forma mîinii, la unghiile puțin murdare, la pielea arsă de soare și la contactul buzelor lui cu dînsa. Fiecare dintr'înșii simțea căldura celuilalt pătrunzîndu-l. Radu, reținîndu-și răsuflarea, scoase mîna liberă din buzunar, și începu să mîngîie brațul Sandei lipit de-al lui, puțin deasupra încheeturii mîinii. Dar n'avu îndrăzneala să lase gestului importanța și sensul inițial, și cu o voce cît putea mai indiferentă rosti pripit: „Mi se pare că se drege vremea". Sanda nu răspunse; primea mîngîerea cu docilitate și fără mirare.

Cerul se limpezise aproape de tot. Vîntul crescuse în suflări largi și desc, vîjîind tragic printre brazii negri și scuturînd fiecare

dată o ploae de stropi grei dintr'înșii. Sanda și Radu simțeau cum îi izbea în obraz și cum îi se pierdea în păr. Mîngîiatul se întinsese peste cot, și amîndurora li se părea că importanța aventurii lor nocturne din pridvor era sporită prin decorul patetic și solemn. Amîndoi erau pătrunși de o întristare nedeslușită. Radu era nemulțumit de mîngîiere, pe care o continua fără să-i găsească vre-o variantă și-ar fi încetat, dacă nu l-ar fi împiedecat teama de a rupe firul început. Sanda era mai liniștită, fiindcă mîngîierea îi făcea plăcere și fiindcă gînduri foarte vii de alte mulțumiri îi înlocuiau necontenit realitatea.

Trecînd pe lîngă geamul care da în salon, văzură printr'însul până în sofrageria luminată. Unchiul Pavel se sculase în picioare și înainta spre ușa salonului. Radu și cu Sanda, într'o intenție comună se grăbiră către intrare.

Crinii din vasul depe masa din salon își risipeau mirosul până la fereastra deschisă, unde se amesteca cu aerul rece de afară. Sanda și Radu își reluaseră vechile poziții din pervaz.

Glasurile din sofragerie continuau. Unchiul Pavel, care destupase o sticlă, reluă conversația după ce scoase dopul cu un zgomot scurt și înfundat:

— Scarlatina, la țară mai cu samă...

Sanda se apropiase mai tare de Radu și-i deslușea respirația adîncă și grăbită. Pe dînsul îl covîrșise un dîrdîit slab și mîinile îi erau reci și umede. Sanda oftă.

— Îmi aduc aminte cînd am avut-o — m'au adus în căruță. tăcîsem po drum".

Sanda se gîndea ca prin vis la zilele ei de boală din iarnă, la slăbiciunea care urmase, la bărbierul care-i tăiase părul cu foarfecele sonore și reci... Îi vîjîiau urechile și-și simțea picioarele moi.

Lampa din stradă, trezită de un nechez de vînt, se zbuciumă și scîrțîi îndelung și trist.

Doctorul se sculase să plece. Trecu, călăuzit de unchiul Pavel, pe lîngă copii, fără să-i vadă; își luă rămas bun și ușa se'nchise cu zgomot. Apoi i se auziră pașii pe drumul de noroiu lipicios; la colțul străzii un cîne lătră după dînsul.

Sanda și cu Radu priveau în întuneric. Obosiți de impresii, renunțaseră să se mai ocupe unul de altul.

Cînd unchiul Pavel sosi pe la spate binișor, și-i chemă la culcare, amîndoi tresăriră ca surprinși asupra unei fapte rele.

Radu, în patul alb din mijlocul întunericului odăii își frămînta trupul neastîmpărat de zbuciumul sufletului. Se gîndea că pierduse o ocazie poate unică să spue Sandei celace își pregătea demult. Tăcerea lui stîngace din toată sara aceia, îi amăra amintirea brațului Sandei, pe care-l mîngîiase și a mîinii care se adăpostise lîngă a lui. Cuvintele i se îmbulzeau acum în minte, stăruitoare și expresive: aducîndu-și aminte de „bună-sara" spusă în pripă și pe un ton indiferent, se crispa tot și strîngea cu necaz pleoapele. Ar fi vrut să se scoale din pat, să meargă la Sanda și să-i spue tot ce avea pe suflet, ca să scape de grijă. Dar se simțea neputincios și, de cîte ori necazul îl zugruma, se opintea violent făcînd să plîngă subt el somiera.

Afară vîntul, care gonise ultimele petice de nouri, se zbătea fără preget subt tremuratul stelelor.

Radu, între cearșafurile albe și mototolite, nu-și găsea liniște.

Cotoi, pe acoperiș, miorlăiau ademenitori cu glasul lor jalnic și burlesc.

XI

Lui Riri nu-i era somn. Culcată pe o coastă în pat, sta cu ochii mari deschiși, privind pe fereastră, a cărei perdea uitase să o scoboare mama. Simțea că frigurile amigdalitei crescuseră iarăși. Pe cerul de noapte luminoasă cu stele stinse pe jumătate, se'nșirau norii albi, subțiri și înalți. Lui Riri îi aduseră aminte de supa cu tăiței mîncată în sara aceia. Globul electric din fața casei împreună cu ceața străvezie și luminoasă din juru-i se legăna încet pe fondul negru al unui petec păduros de munte. Pe Riri o înăbușea căldura dintre cearșafurile care-i păreau grele. Le dădu la oparte, desvelindu-și picioarele scurte și grase cu degetele agitate de enervare, și burta umflată de copil. Vedea mușcatele pe firida pridvorului încremenite în lumina spălăcită și asculta clopotele dela biserica îndepartată prelungindu-se adînci. Frigurile o zgudulau și se acoperi iarăși cu cearșafurile și cu plapăma. Patul lui Baby făcea o pată albă în întuneric. În mintea înfrigurată a lui Riri pata lua înțelesuri diverse, semănînd cînd cu un cerșetor care întinde mîna, cînd un animal din cartea cu poze, cînd cu un Baby mare și cu barbă. Odaia întreagă se odihnea într'o liniște mohorîtă. Riri se simțea singură și foarte trează; îi era necaz pe respirația liniștită și indiferentă a lui Baby, și se gîndea cu groază că poate n'avea să adoarmă de loc noaptea asta. Nu veghiase niciodată o noapte întreagă; dar, nedormită, și-o închipuia nesfîrșit de lungă. I se părea ciudat că mîine avea să fie iar zi, că dînsa avea să rîdă și să vorbească tare și că mama avea să-i pue termometrul dimineața.

Din odaia Sandei, cu ușa deschisă în aceia a copiilor, Riri auzi deodată plapăma dată la oparte și patul gemînd, cum Sanda se dădea jos din el. Apoi zgomote cunoscute și familare lui Riri urmară, și dînsa oftă ușurată, știind că încă cineva era treaz în noapte. Pe urmă desluși din sunete mișcările Sandei care se întorcea în pat și nu se astîmpăra într'însul.

Sanda-și făcuse căpătîiu din brațul rece, simțind pe dînsul sufiarea ei caldă și umedă. Cu cealaltă mînă își urmărea conturul picioarelor pe plapăma de lînă ce-i gîdila palma. Ținea ochii închiși, dar îi simțea strălucitori subt pleoape. Își repeta de-a mulța oară scena pe care o dorea între dînsa și Radu și astăseară îi găsea amplificări importante. Fără să știe de ce, i se părea că plimbarea în pridvor din sara aceia îi lărgise îndrăzneala imaginației. Pregătindu-se de culcare, se întrerupsese de mai multe ori din dezbrăcat, ca să privească cu insistență și cu zîmbet brațul ce fusese mîngîiat. În scena închipuită între dînsa și Radu detaliul acesta trebuia să aibă un rol important, cu toate că Sanda nu știa bine unde avea să-l introducă.

Din conversație șoptea în minte partea ei, iar răspunsurile le ghicea încă în ultimele cuvinte ale întrebărilor. Gîndurile i se învălmășeau; unele, abia începute, se opreau asupra unui cuvînt, pe cînd altele le luau locul trecătoare și grăbite. Sanda le înțelegea tîlcul în mișcări vagi și mulțumite ale trupului. O flacără ușoară de înduioșare, care îi gîdila pieptul, i se urca uneori pînă'n ochi umezindu-i. Și Sanda simțea o dorință mare de sinceritate față de Radu, fără ca să știe însă exact ce anume ar putea să-i mărturisească.

Intorcîndu-se în pat, se imobilizâ cu fața în jos și îngropată în perna pe care o strîngea cu brațele de piept. Gîndurile începură să i se precizeze în imagini. Se plimba cu Radu pe cîmpii frămîntate de vînt, cu zări netede și mereu schimbătoare, privind pe furiș în ochii lui larg deschiși. Dela o vreme replicele lui Radu deveniră tot mai rare, și Sanda-i vorbea mereu, întreruptă doar de cîte un „da" sau un „nu" zăpăcit. Se aplecă să zmulgă o floare; tulpina trăgea rădăcinile după dînsa și Radu tăie fibrele pămîntoase cu briceagul.

Sanda căscă și se'ntinse în patul care trosni. Simțea că somnul o înglodea sub pleoape.

Apoi Radu vorbi: în linii vagi și goale începură să se deseneze peisoade lungi, și atenția Sandei alunecă pe deasupra lor, fără să insiste. Știa doar că vorbele lui Radu, pe care nu le deslușea, aveau un sens grav, esențial și mulțumitor pentru dînsa. Și totul se sfîrșea cu un gest lăuntric larg și nepriceput.

Țesutul imaginilor i se destrămă dintr'odată, și cîteva clipe nu auzi decît un huruit ritmat ca un zgomot de fabrică din care desluși, în perna în care își înfundase capul, șchiopătatul singelui în tîmple.

Reîncepu să plămădească aventura închipuită, dar gîndurile nu mai ascultau de mintea leneșă. Firișii de imagini și de sentimente se îmbinau incoherente. Radu începea să se confunde cu unchiul Pavel, cu țăranul care adusese caii pentru excursie și cu alte persoane pe care Sanda nu le mai putea recunoaște bine. I se păru că pietrele unui joc de construcție se năruiau fără sfîrșit. Văzu deodată harta Europei ca în cartea de geografie, cu mările albastre și uscatul galben. Marea Neagră creștea mereu rozînd uscatul vertiginos de lute fără să-i poată însă înghiți cu totul. O zvîcnitură violentă o zgudui și într'o clipă măturâ viziunea obsedantă. Îi amorțise un picior și mișcîndu-l, înțepături dese și mărunte începură să-i treacă în valuri printr'însul.

Cu ochii deschiși Sanda ascultă, buimăcită, respirația copiilor și zgomotele rare și șterse ale nopții. Cînd plecă iar pleoapele, imagini sclipitoare și imobile se alternară sub dînsele. Prin ușa închisă auzea glasurile înăbușite și supărate ale unchiului Pavel și mătușii Cecilia și, fără să le asculte, desprinde dintr'însele numele Mariței care reveni de cîteva ori.

Sanda își simțea umărul gol rece, dar nu mai avea voința să tragă plapăma peste dînsul. Și adormi privind în depărtare un brad umed parcă sub lumina orbitoare a soarelui.

I. I. Caragiale și I. Gherea

(Urmează)

Nevinovăţiile viclene

(Roman—sfîrşit)

XII

Duminica era ploioasă. Burase dimineaţa 'ntreagă, şi după-amneaza rămînea acoperită subt un cer de leşie. Copiii aşteptau în grădină, nerăbdători şi gata îmbrăcaţi, pe mătuşa Cecilia, care avea să-i ducă la matineul dela Casino. Sanda, plimbîndu-se pe cărare, înfigea umbrela în pămîntul înmuiat al răzoarelor. Părăluţele, culcate de ploae, îşi lipeau capetele mici, albe sau roşietice, de noroiu. În brazde, iarba udă păstra picături mari şi lucitoare de apă. Vrăbii săreau prin prundiş înainte de-a-şi lua zborul, ciripind scurt şi des. Riri sta îmbufnată în privor; din pricina amigdalitei trebuise să îmbrace haina groasă şi, cu toate că se simţea bine într'însa, voia să-şi închipue că-i este prea cald. Baby, care-şi pierduse răbdarea începu de odată să interpeleze vehement asupra întîrzierii pe cei care aşteptau caşi dînsul. Şi intră buzna în casă, de unde i se auzi iarăşi vocea ridicată şi din care eşi în curînd împreună cu mama care-şi încheia mănuşile, impasibilă.

Pe drum, Sanda şi copiii mergeau înainte, pe cînd mătuşa Cecilia rămăsese în urmă cu Radu. Amîndoi înaintau tăcuţi pe trotuarul de pămînt bătătorit şi ud. Vîntul era posomorît şi umed; pe şosea trecea, lung şi zgomotos, un şir de care cu boi plini de noroiu. Mătuşa Cecilia oftă de mai multe ori; Radu o privi şi-i văzu pe obrazul slab expresia tristă şi preocupată. Caşi cum ar fi vrut să se scuze, ea răspunse privirii: „Ce belea cu lupinesele astea leneşe... Unde era Mariţa cînd am plecat?“ Radu nu ştia. Mătuşa Cecilia, după o pauză, întreabă mai departe: „Dar unchiul Pavel?“ Radu răspunse iarăşi cu un „nu ştiu“ scurt. Pricepuse tiîcul întrebărilor fragmentare, dar era prea interesat de Sanda, pe care o avea în faţă, şi de mersul ei. Sanda umbla cu paşi mari şi legănaţi, ce-i mişcau umerii în tactul picioarelor, pe care ciorapii îşi uscau pete mari şi rotunde de noroiu. Tîra după dînsa umbrela închisă, şi Radu începu să urmărească vîrful ei, cum înconjura pietrele sau sărea peste ele, croind în pămîntul înmuiat o dîră şerpuitoare şi subţire.

În parcul din faţa casinoului verdeaţa arborilor şi a erbii era înviorată toată de ploaia stăruitoare. Pe alei lumea mişuna pestriţă, în grupuri sau unul cîte unul. Din zgomotul continuu de guri, cîte un glas se ridica din cînd în cînd peste celelalte, desluşind o frîu-

tură de frază. Pașii nenumărați măcinau neîntrerupt nisipul scîrțîitor subt tălpi. Un havuz, în mijlocul basinului împodobit cu nuferi și cu lobode, își înălța apele, pentru ca apoi să le coboare într'o draperie albă și frămîntată, din care vîntul prelungea un fald de stropi subțiri, plimbîndu-i peste obrazul trecătorilor.

În vestibulul casinoului mirosea a baină udă și-a manta de ploae. Mătușa Cecilia cu copiii intrară în sala din mijloc, unde electricitatea, înlocuind lumina zilii, strălucea pe parchet și pe frunzele palmierului de deasupra canapelii de catifea.

Cînd intrară în teatrul întunecat, pe pînza cinematografului niște trupe defilau cu o iuțeală supranaturală și tremurată, părînd că vor să năvălească în sală, pe cînd, dintr'un pavilion plin de jobene, un ofițer cu mustăți impunătoare și albe, le răspundea printr'un salut continuu. Filmul se împăînjeni, și trupele făcură loc unei reclame colorate și imobile; pianistul întrerupse brusc valsul, fără să-l ducă pînă la capăt. Apoi lumina se aprinse și un clopoțel sună, probabil ca să anunțe că filmul se sfîrșise.

Radu, care lăsase pe ceilalți să intre în staluri înaintea lui, rămăsese ultimul în bancă, și vedea acum cu necaz pe Sanda între cei doi copii rîzînd și vorbind. Lîngă dînsul, mătușa Cecilia privi la o gaură din mănușă și căscă. Pianul reîncepu vesel și săltăreț, pe cînd cortina se ridica deasupra scenei luminate, transformată într'un peizaj oriental și disparat, plin de pagode și de minarete în același timp. În mijloc un aparat complicat de gimnastică strălucea în osătura-i metalică subt lumina aspră a rampei. Din dreapta și din stînga deodată, intrară în scenă două făpturi foarte albe în tricouri negre. Și Riri cu Baby constatară șoptindu-și, că cea groasă din dreapta era o femeie, pe cînd cea slabă din stînga era bărbat. Amîndouă făpturile făcură deoparte și de alta a sălii cîte o reverență, la care publicul se abținu de a răspunde. Apoi începură să se cațere cu contorsiuni diverse pe aparatul instalat, îmbărbătîndu-se reciproc prin strigăte pe care Baby le credea limba vorbită de locuitorii peizajului de pe decor. Deși perechea nu părea încă obosită, se opri sărind pe scenă în fața publicului și repetă reverențele, la care, de data aceasta, aplauze blazate răspunseră. Amîndouă făpturile ieșiră separate tot pe unde veniseră. Doi servitori intrară, și fără să ia în seamă publicul, demontară scheletul aparatului, transportîndu-i fragmentele în culise. Pianistul în așteptare preluda. Și, în curînd, apăru extrem de zîmbitoare o artistă cu părul și cu pieptul abundente, și într'o rochie potrivită culorii fardului depe obraz și depe brațe. Pianistul se opintea în ritmul unui cîntec în care artista repeta cu diferite intonații numele iubirii pe franțuzește. Deaceea Radu, printre cei ce-i deapărțeau, privea cu înțeles la Sanda, care însă, prea atentă la spectacol, nu-l vedea și nu putea răspunde aluziei privirilor. Cîntecul se sfîrși într'un ultim refren patetic, peste care crescură aplauzele și coborî cortina. Lumea ieșea zgomotoasă din sală, în timp ce un ușier fixa pe stîlpul de lîngă scenă o placă anunțînd o pauză de jumătate de ceas.

Publicul, scăpat la larg, roia prin sala de mijloc către cea de joc. Domnii își aprindeau țigarete și cucoanele își potriveau rochiile. Radu se așezase pe canapeaua de subt palmier, între mătușa Cecilia și Sanda; copiii explorau colțul de sală învecinat. Cîntăreața de adineaori, cu o țigaretă în gură, se plimba în sus și'n jos, strîngînd pe gît un voal sclipitor de fluturi. Decîte ori trecea aproape de ca-

sapea. Radu îi arunca cîte o privire, pe care o prelungea apoi asupra mătușii Cecilia și Sandei ca să vază dacă îi observaseră îndrăzneala. Privirea repetîndu-se devenea tot mai evidentă, și Radu continua jocul, cu toate că aceasta nu-i dădea nici o mulțumire. Mătușa Cecilia începu un surîs protector și blajin, și adăugă „Ce poamă ai să fii și tu...," pe cînd Sanda, care se sculase depe canapea, strigă din mers mătușii: „Mă duc pe terasă!" pe un ton atît de aspru, încît Radu rămase năucit. Învîrtea între degete nasturele dela surtuc și simțea dorința nestăpînită să meargă cît mai repede după Sanda. De mai multe ori încercă să pornească depe canapea și de subt atenția mătușii, dar nu i ajungea îndrăzneala. Un acces de nerăbdare îl învinse și se grăbi pe urmele Sandei, strigînd și el din mers: „Mă duc și eu sus."

Depe terasa părăsită, cum Sanda sta răzimată în coate de balustradă, vedea cerul înourat deasupra coroanelor de arbori, subt care lumea forfotea pe afară. Se simțea îndurerată și se gîndea la feluri de feluri de nimicuri, ținînd ochii pe jumătate închiși într'o atitudine gînditoare. Radu, ajungînd pe terasă, privi nemișcat o clipă la Sanda și, fără să-i vadă obrazul, fu convins că plînge. Deaceea se apropie grăbit și în vîrful picioarelor de dinaa, ca apoi să se sprijinească și el bineșor de balustradă.

Sanda-și întoarse brusc privirea rece către dînsul: „Dece n'ai rămas jos, că și aia e jos?" Vocea tremurată dar uscată, părea neobișnuit de liniștită. Radu surprins și nedumerit, nu mai știa ce să facă. Se gîndi ce bine ar fi, dacă ar putea să spună Sandei măcar: „Mie îmi face atîta plăcere să stau cu tine!", dar nu putu să exprime mai mult decît numele ei, pe un ton cît mai rugător și mai înșelător, și să rămîie lîngă dînsa. Sanda nu răspunse.

În vale, aproape de tot, gara se-ascundea subt frunzișuri. Din ciocnituri metalice se înțelegea manevratul vagoanelor. O locomotivă pufăi îndesat și repede, apoi fluieră prelung și fumul ei alb se ridică dintre arbori. Eșind din gară, apăru mică și demodată, tîrînd după dînsa un șir de vagoane de marfă, ude de ploae.

Radu suferea de întrevederea ce se prelungea zadarnică și, repetînd numele Sandei, voi să-i pue mîna pe umăr. O văzu ferindu-se și plecînd hotărîtă și o urmări dela distanță, purtînd cu dînsul în suflet un sentiment de dezastru.

Mătușa Cecilia și copiii așteptau la o masă din sala de joc. Noii veniți sosiră pe rînd și se așezară pe cele două scaune libere care-i așteptau alăturate.

Intrînd în sală, Radu văzuse pe cîntăreață care sta la masa de bulă, și deaceea, îndată ce se așezase pe scaun, începu să-și păstreze ochii aținuți și pocăiți asupra mesii de marmură, pe care lista consumațiilor se încadra în armatura de argint.

Chelnerul aducea pe tavă înghețata în cinci farfurioare imitînd forma unor scoici. În fiecare din acestea, înghețata își rotunjea germa aburit în doi bulgări mici, unul ca o lămîie și care avea gustul de vanilie și celălalt roșu și topindu-se puțin. Baby mînca cu linguriță plată din bulgărul de vanilie, încercînd să-l sculpteze în formă de cub. Riri, interesată de această operație, lăsa în farfuria ei înghețatele gemene să se confunde într'un sirop cu vine galbene și roșii.

O sonerie anunță sfîrșitul pauzei. Mătușa Cecilia plăti, și cu toții trecură iar în sala de teatru. „Stai tu lîngă Sanda," și mătușa

Cecilia intră cea dintăiu în stal cu copiii după dînsa. Radu ocupa capul băncii şi avea pe Sanda lîngă el. Neştiind ce atitudine să ia, recitea programul pe care îl ştia pe de rost. Sanda, care-i citea şi dînsa d pe genunchii lui, îl întrebă cu toate astea despre ce avea să vie acum. Radu-i răspunse tare şi pe nerăsuflate, într'un sentiment de fericire şi de scăpare. Amîndoi se priveau jenaţi, cînd lumina deodată se stinse în sală şi pînza se împodobi cu titlul filmului. Cinematograful zbîrnîia neîntrerupt, tremurîndu-şi eroii, care se încurcau tot mai adînc într'o acţiune complicată. Mătuşa Cecilia servea copiilor de interpret şi de ghid în labirintul întîmplărilor din piesă. Cînd pînza se lumină purtînd pe dînsa o scrisoare concisă şi explicativă, Radu surprinse pe Sanda care se uita la dînsul; şi privirile întîlnindu-li-se, amîndoi zîmbiră. Filmul continua şirul fatal de aventuri, pe cînd Radu îşi trecea degetele uşoare pe braţul moale şi cald al Sandei, care-i ţinea sprijinit de spetează dintre iocurile lor. De fiecare dată, mişcarea se pierdea în încheetura cotului, unde pielea era umedă şi netedă. O dată Sanda îi prinse degetele în încheetură, şi dîndu-le numaidecît drumul, se plecă spre dînsul: „Ce fierbinte ţi-e mîna!"

Cînd eşiră în parcul întunecat, globurile electrice se aprindeau pîlpîind şi fîşîind. În jurul lor, frunzele late de castan se luminau verzi şi străvezii, repetîndu-şi formele în umbre uriaşe pe nisip. Havuzul îşi sîşîia neîntrerupt mătasea. În umezeala serii, Riri îşi sufla nasul.

XIII

Dejunul se sfîrşea, liniştit şi cotidian.

Pepenele verde trosnea spintecat de cuţitul unchiului Pavel. Pe tava de alamă, din coaja lui netedă şi bălţată, coroana de felii înflorea roşie şi cărnoasă, cu sîmburii negri înfipţi în dantela muchiilor. Cînd tava se odihni în mijlocul mesii, din povara ce-o împodobea, se ridică un parfum rece şi umed.

Fiecare îşi opera în farfurie felia, din care, subt cuţit şi furculiţă, sîngera ţesutul delicat şi apos, cînd poştaşul, care se auzise deschizînd poarta, îşi arătă chipiui şi bluza albă la fereastră. Depe pervaz, Baby aduse gazetele şi o scrisoare pentru Radu. Era dela mama lui. Radu o deschise şi începu tăcut citirea, pe care o isprăvi eftind. Îi scria despre ce găsise la moşie, se plîngea că nu primeşte destul de des veşti dela dînsul şi-i amintea că peste două săptămîni trebuia să se întoarcă de începutul şcolii.

Cînd o sfîrşi, mătuşa Cecilia i-o luă din mîni şi-o citi tare. Radu în vremea aceasta privea la Sanda, ca să surprindă efectul veştii plecării. Ea ascultă foarte liniştită pînă la sfîrşit, şi apoi îşi plecă repede şi adînc capul deasupra farfuriei, în care începu să toace cu cuţitul o bucată din coaja pepenelui.

Radu se sculă dela masă pătruns de sentimentul apăsător, că nişte fraze mult timp amînate trebuiau să fie spuse pînă într'un termen apropiat. Încercă să se agaţe de vre-o idee, dar toate îi cedau subt atenţie, şi i se părea că se îneacă.

În salon Sanda întindea între mîini o jurubiţă desfăcută de mătase, din care mătuşa Cecilia învîrtea firul într'un ghem. Unchiul

Pavel fuma plimbîndu-se agitat prin odae. Din grădină se auzeau țipetele copiilor și pașii lor în fugă. Radu privea la Sanda care-și ținea cu insistență capul plecat. Unchiul Pavel se opri deodată în fața mătușii Cecilia și-i spuse fără vre-o altă lămurire: „Și stai să mai vezi!" Mătușa Cecilia păru că înțelege din ce conversație era ruptă frîntura de frază, și amîndoi trecură în birou unde traseră ușa după dînșii. Radu se așeză pe divan aproape de tot de Sanda, rămase cu bărbia'n piept și cu jurubița desfiată înlănțuindu-i mîinile. Din birou soseau, înăbușite și apăsate, cele două glasuri împletindu-se în discuție.

În rochia ei de pînză albastră deschis, cu gulerul și manșetele albe, Radu o privea pe Sanda atît de aproape, încît mirosul cald al părului și al trupului se țesea cu imaginile împreună. Îi vedea gîtul ars, arămiu de soare, pe care puful ușor creștea aproape alb. O șuviță de păr cu fire negre care se înroșeau în vîrf îi acoperea o pleoapă resfirîndu-i-se peste un obraz. Cum sta cu capul plecat, i se vedeau din ochi doar genele; un colț de gură i se lăsa în jos. Îi desprinse lanțul de mătase al jurubiței din mîini și i le strînse pe amîndouă în ale lui. Erau moi și palide. Radu oftă.

Tăcerea se țesea învăluindu-i tot mai deasă. O pasăre ciripea afară în soare; din birou glasurile se ridicau din cînd în cînd; în bucătărie cînta jupîneasa; și zgomotele acestea indiferente și șterse creșteau monotonia tăcerii.

Sanda strînse mîinile lui Radu mai tare, își încordă trupul și ridică încet privirea către a lui. Obrazul îi părea trezit dintr'un vis și străin de ce-i împrejura. „Îți pare rău, Sanda, că am să plec?" Ea dădu din cap; avea buzele moi și ochii lucitori și larg deschiși. Și Radu îi văzu capul aplecîndu-se iar. Se simțea covîrșit de milă pentru dînsa, pentru el, și se socotea nespus de nenorocit. O mobilă trosni, făcîndu-i să-și dea drumul mîinilor.

Timplele lui Radu zvîcneau și-și auzea valurile de sînge bătîndu-i în urechi. Pe brațul din poalele Sanuei vinele albastre își desenau ramurile subțiri de tot. Radu le privi tot mai de aproape, pînă cînd nu le mai văzu, răcorindu-și buzele de pielea întinsă și alunecoasă. Cum sta neclintit, Sanda-i trecea degetele răsfirate prin păr. Îi simțea buzele uscate prinzînd între ele pielea, și nasul rece și imobil.

Pendula din sofragerie împărțea în bătăi egale timpul; resortul slîrîi, și apoi sunară patru bătăi rare a căror vibrații grave se prelungiră. Vocea nestăpînită a mătușii Cecilia creștea mereu; din cînd în cînd se auzeau clare bucăți din fraze. Radu simți pe Sanda mișcîndu-și picioarele cu băgare de seamă, ca să nu-i schimbe brațul de subt buze din loc.

„Te faci de rîs, Pavele!" se auzi vocea de dincolo a mătușii Cecilia. Sanda crezu că o picătură i se prelinge încetă pe braț. Cu mîna care mîngîia părul lui Radu, îi ridică aproape de tot de obrazul ei capul și-i văzu ochii grei de lacrimi. Fără să știe ce spune, imită glasul mătușii Cecilia: „Te faci de rîs, Radule!" Și amîndoi rîseră deodată.

XIV

Sanda rămăsese în pat în dimineața aceea. Se simțea leneșă, și o oboseală plăcută îi amorțea în genunchi și în pulpe. Patul îi era

scăldat în soare, și ea, cu ochii închiși, lăsa să se depene în voia lor imaginile. Grăbite sau încete, ele se înșirau fără capăt.

În zgomotele liniștite, care pătrundeau prin fereastra deschisă, se ghicea parcă, leneș și subtil, farmecul unei zile luminoase și blînde din începutul toamnei.

Sanda-și întinse un braț alene, își înfundă obrazul fierbinte în pernă și rămase iarăși nemișcată. Din cînd în cînd, o muscă se apropia de pat, bîzîind tot mai aproape și mai amenințătoare, pînă se lăsa pe obrazul Sandei. Ea o simțea înaintînd repede într'o dîră de gîdîlituri mărunte. Îi era prea lene s'o gonească, și doar cîte-o mișcare reflexă a obrazului speria musca încăpățînată care revenea.

Pași ușori, tîrîiți în papuci, se apropiau pe covor de patul Sandei. Ea se întoarse în pat, fără să deschidă ochii; recunoscuse mersul lui Riri. Întinse brațele după dînsa, și amîndouă se aflară subt plapăma caldă și moale, strînse într'o îmbrățișare copilărească. Riri privea pe Sanda cu interes și cu admirație. Musca se apropia în serpentine zbîrnîite, și Riri, cu mîinile rotunde și nedibace, ca s'o gonească, făcea gesturi nemăsurate cu scopul care și-l propunea și cu mărimea ei. Apoi privea iar la Sanda cu un zîmbet mulțumit și prostesc.

Soarele proiecta desenul perdelii pe podea; în razele lui, praful se lumina subțire într'o coloană prismatică și străvezie.

Riri se simțea îngrijată de liniștea Sandei; se alipi de dînsa și, cu gestul ei obișnuit, îi trecu piciorul puțin rece între pulpele fierbinți și ușor nădușite, dar și-l retrase îndată, pe cînd Sanda de asemenea se trăgea înapoi. Cu genunchiul, Riri atinsese un petec de prosop, pe care-l simți străin de trupul Sandei și de cămașa ei de noapte. Și amîndouă rămaseră intimidate și nemișcate; una de frica unei explicații eventuale și cealaltă de indiscreția pe care o comisese. Mătușa Cecilia chemă pe Riri din odaia de dincolo, la îmbrăcat.

Sanda își ridică plapăma în genunchi și, înodîndu-și mîinile, își înlănțui picioarele cu brațele.

Pe tavă, Marița îi aducea ceaiul. Ceașca cuprindea în porțelanul subțire și împodobit cu scene japoneze, lichidul fierbinte din care se urcau aburi rotunzi. Dulceața de coacăze din farfurioară se ridica într'un morman mic de rubine. Pîinea cu unt se odihnea între zahăr și cănuța cu lapte. Marița purta un șorț alb pe rochia neagră. Sanda-i privi obrazul care se înveselea în ochi și părea trist în colțurile gurii. Deseori îi admirase părul. Privindu-i de data aceasta, zîmbi, gîndindu-se la unchiul Pavel.

Se răzimă într'un cot, ca să mănînce de pe tava așezată pe scaunul de lîngă pat. Zeama roșie și tranparentă a dulceții curgea depe linguriță într'un fir continuu pe pîine. Sanda se gîndea la fenomenul care revenea acum în fiecare lună. Își amintea de ce avusese în primăvară, atunci, cînd ieșită din boală, se simțise obosită și cu dureri de mijloc într'o seară, de frica de peste noapte, de cuvintele liniștitoare ale mătușii Cecilia și de cum se trezise a doua dimineață moale și copleșită de lene. Aceleași lucruri se repetau acum. Dar Sanda se obișnuise cu ele și-și rîdea binevoitoare de rușinea care-o avusese întîia oară. De data aceasta fusese chiar neliniștită de întîrzierea simptomelor. Fără să vrea își aduse aminte de Radu, cînd îi pieptăna cu degetele în capul ce-i apăsa brațul de picior, și roși, zîmbind mai departe.

Radu intrase cu copiii în odaia Saudei. După tăcerea singurătății, i se păreau toți trei foarte zgomotoși.

Radu încuraja pe Riri într'o discuție cu Baby, despre acrobații dela Casino. Era foarte vesel subt loviturile de picioare care i le dădea Baby, roșu la față și supărat. Sanda se'ntindea din pat ca să urmărească gestul desbaterilor. Amîndoi uitaseră de tristeța despărțirii apropiate, atîta grijă avuseseră să nu-și mai vorbească între ei despre dînsa, sau chiar să și-o pomenească în gînd fiecare pentru sine.

În mijlocul unei fraze, Radu se ridică și continuînd-o se duse la patul Sandei, așezîndu-se pe margine.

Cum discuția între copii se prelungea sterilă, Baby propuse lui Riri să imite cu dînsa figura de gimnastică despre care era vorba. El îngenunchie, iar Riri, care era prudentă, i se sui în cîrcă de pe un scaun pe care se cățărase mai întâiu. Apoi el se ridică anevoie cu povara sfioasă de pe umeri și făcu cîțiva pași greoi și penibili. În rîsul general răsunînd în odae, fiecare se excita. Radu și Sanda văzură pe Baby împreună cu Riri ajunși în fața mesii; de după dînsa, deodată, obrazul lui Baby își stinse veselia într'o expresie de sforțare și de spaimă. Riri, îngrozită, fixa cu atenție picioarele lui, care se încurcaseră în ciucurii covorașului. Pe cînd capul lui Baby se cufunda după un moment de luptă subt masă, Riri zbură înspre un colț al odăii, unde ajunse pe burtă. Apoi îndată apăru de după masă și Baby, rostogolindu-se în direcția opusă, cu covorașul între picioare. Masa se mai clătina, cînd izbucniră cele două urlete gemene, care atraseră grabnic pe unchiul Pavel și pe mătușa Cecilia.

Unchiul Pavel, iritat, apostrofa pe amîndoi copiii violent ca să fie auzit, întorcîndu și capul dela unul la altul, căci fiecare dintr'înșii rămăsese să urle în colțul lui.

Din odaia de dincolo, unde unchiul Pavel așezase pe copii, fiecare cu o carte în mînă, se-auzea, ca ultimă rămășiță a incidentului tragic, niște sughițuri grele de parapon.

Mătușa Cecilia, care asistase fără să intervie, era acum cufundată în ciorapii pe cari îi țesea. Sanda-i privea mîinile uscățive care împleteau în găurile țesutului firul de bumbac din urma acului.

Prin rețeaua perdelii umflate de vînt, se vedea cerul limpede și palid, brăzdat din cînd în cînd de zborul vreunei pasări. Cîteva frunze moarte, cele dintâi, se desprindeau din frunziș și-și legănau alene chihlimbarul prin văzduh.

Mătușa Cecilia trecuse în odaia de dincolo să caute niște foarfece. Radu strîngea în palma pe care se răzima pe pat, forma piciorului Sandei. Ea privea cu ochii întredeschiși prin fereastră și părea că țintește un lucru foarte îndepărtat; cu un deget scria în aer cuvinte.

Radu privea floarea unică a tapetului repetîndu-se același în ghirlande pe pereți. Piciorul i se mișca subt mînă, și Radu se gîndi că trebuia să fie foarte alb și lucitor ca și cum ar eși din apă. De aceia, cînd mătușa Cecilia se întoarse cu foarfecele ce-i clănțăneau între degete, Radu își simțea inima zvîcnindu-i grăbită în gît.

XV

Sanda și cu Radu jucau dame in salon. Prin geamuri lumina se strecura murdară și slabă. Afară ploaia incetase de-a se mai cerne din cerul acoperit tot de nori groși, și doar streșinile se mai auzeau picurind în răstimpuri largi. Răcoarea tomnatecă intrase în odăi, și Sanda, care fusese pătrunsă de dinsa, imbrăcase sweaterul verde de lină. Din cind în cind se oprea din joc și își freca minile amorțite de umezeală sau se ștergea la nas. Vremea urită îi făcea ursuji pe amindoi; jucau parcă în silă, căscind des și schimbind rar cuvinte lenețe.

Prin ușa deschisă, unchiul Pavel trecu grăbit, indreptindu-se spre eșire. In mijlocul odăii se opri brusc, se intoarse către copii și stătu la indoială. Purta costumul de excursie și șapca de piele; pe unul din brațele minilor ținute în buzunare, avea mantaua verde de ploae. „Veniți și voi cu mine la plimbare", căci îi era urit să meargă singur pe vremea mohorită prin pădure, cu gindurile sicîitoare și dureroase. Copiii fură miraţi de veselia ostentativă din gesturile și cuvintele lui. Pe urmă alergară fiecare să-și caute haina de ploae.

Cind eșiră în curte, băgară de seamă că mirosul toamnei plutea friguros și pătrunzător în aer. O găină plouată se scutura zbirlindu-se toată și dînd din aripi. Din gurile deschise în vorbă eșea abur. Florile începuseră să-și amorțească culorile; unele păreau că putrezesc subt apa ce o adunaseră în ele; trandafirii troeniseră pămintul jur împrejur cu petale ofilite. O garoafă rămăsese vioae și roșie. Sanda o culese și se miră că nu mai avea nici un parfum.

Vintul aprig de peste noapte imprăștiase din îndoitul șir de castani frunze încă verzi de-alungul bulevardului. Multe din prăvălii se închisescră de sfîrșitul sezonului. Intr'o vitrină părăsită, unde fuseseră în timpul verii pălării, se aduna praful. O floare de catifea roză eșită la soare rămăsese stingheră subt geam. Pinza unui paianjen se agățase de dinsa. Cîteva muște moarte zăceau negre într'o farfurie murdară.

Cerul părea că avea să se limpezească atît de albi și de subțiri deveniseră norii care îl impăturau. Dar Radu văzu alții, amenințători și grei, îngrămădindu-se de după munți. Unchiul Pavel intrase la băcănie să cumpere șocolată.

In pădure, pe drumul care urca, pașii se incetiniră. Sanda, în umblet, gonise umezeala pătrunzătoare până în oase. Și ea și Radu scuturaseră amorțeala posomorită și vorbeau veseli.

Unchiul Pavel, mînat de gînduri bicluitoare, pornise rasna uitînd pe copii în urmă. „De ce nu lasă e om să trăiască? Eu de ce nu sînt gelos?" Săpat în făgașul unui torent, drumul sula printre pietre. Apa îl întîmpina neîntreruptă în cascade sau în vîrtejuri, lărgindu-se în basinuri sau spumegînd strîmtă. Șopotul monoton pe alocurea abea se mai auzea, apoi creștea iar pînă se stingea subt vîjîitul apăsător al unei cascade. „Mă duc eu în bucătărie, vine după mine; o chem pe Mariţa în odae, vine după Mariţa! Unde mai vrea să mă'ntîlnesc atunci cu Mariţa!?"

Pe drumul cotit Sanda și cu Radu abea îl mai vedeau din vreme'n vreme pe unchiul Pavel, între două stînci sau printre crengi. Sanda își răzima mîna de umărul lui Radu.

Pădurea se pătrunsese de toată ploaia. Din crengile negre de umezeală atîrnau, împovorate cu picături mari, frunzele. Verdele lor

se făcuse mai palid și mai străveziu, și multe zăceau pe pămînt deasupra păturii ruginii și groase a celor din toamnele trecute.

„Și doar fiindcă bănuește; ce-ar face dac'ar ști!" Și unchiul Pavel își grăbea mereu pașii, ca și cum ar fi vrut să-și scuture gîndurile și să le lase în drum.

Radu și cu Sanda se opriseră în fața zidului de piatră ce mărginea cărarea. În piatră, mușchiul înflorise cu bobi roșii; subt degete apa curgea dintr'însul ca dintr'un burete. Cîțiva melci adormiți își lipiseră de zid scoicile. Radu culese unul mare, care începu să-și scurgă hale. Sanda scîrbită se dete înapoi, deslipindu-și mîna de umărul lui Radu, care așeză îndată melcul într'o gaură din piatră, unde prin aurul lichenului citeva ace de brad se adăposteau. Amîndoi porniră mai departe. Sanda se răzimă iar de Radu, și el din vreme în vreme ridica mîna ei cu umărul și întorcînd capul i-o sărută. Mîna avea pe dînsa picături reci, pe care Radu se încerca să le culeagă cu buzele.

Pe unchiul Pavel îl găsiră puțin mai sus, odihnindu-se pe un bolovan, unde-i primi îngîndurat. „Ați sosit și voi?" îi fu întrebarea, pe un ton ca și cum s'ar fi întîlnit din întîmplare. Pe urmă, fără să mai ia seama la ei, le făcu loc pe piatră; și după ce le dădu pachetul de șocolată, își măcină înainte gîndurile. Sanda desfăcu din pachet hîrtia albastră, pe care sta numele fabricei în litere de aur, pe urmă țipla, și dintr'însa eși dreptunghiul învelit în argint. Îl rupse în trei bucăți, din care oferi una unchiului Pavel. Dînsul o privi o clipă nedumerit și pe urmă o refuză cu un gest amărît, în care părea că se oglindește o renunțare la toate bunurile pămîntești.

Sanda și cu Radu păstrau o tăcere intimidată. Amîndoi priveau drept înaintea ochilor frunzișurile care se adînceau în depărtări, tot mai dese și în planuri succesive.

Deasupra capetelor lor se auziră în arbori lovituri foarte ușoare și mărunte. Liniștea păru că se trezește încet. Și cum loviturile se întețeau înțeleseră că începuse ploaia. Se sculară tustrei, plecînd înapoi la vale.

Hîrtiile în care fusese învelită șocolata rămaseră lîngă bolovan, mototolite în noroi.

Cînd ajunseră la curtea casei, se aprindeau pe stradă felinarele. Ploaia se mai potolise, țiriind metalică pe acoperiș. Pe prispă își scuturară ghetele lovindu-le de lespezi, și apoi intrară zgomotoși în odaia luminată, unde masa pusă îi aștepta albă.

XVI

După masă ploaia se amestecase cu vîntul, care o făcea să biciuiască subțire geamurile. Mătușa Cecilia luase pe Baby și pe Riri din sufragerie ca să-i ducă la culcare. Unchiul Pavel, după ce se plimbase în jurul mesei fumînd o țigaretă, plecase în odaia lui.

Radu sta la fereastră. Afară, în noapte și'n ploae, se ghiceau abia arborii ca de funingină, scuturați de vînt. În curte se adunaseră bălțoace în care se reflecta o lampă de petrol, aprinsă în bucătărie. Totul era umbrit de întuneric și tulburat de picăturile ce se umflau sau se prelungeau pe geam. Pe mîna în care se sprijinea de

pervaz, Radu simţea urmele vintului de afară prelungindu-se în odae.

Lampa din sufragerie lumina liniştită din para-i mată, adăpostită subt abajurul de mătase verde, masa albă de pe care fuseseră ridicate farfuriile şi tacîmurile. Marginile odăii rămîneau în penumbra înverzită de matasea din jurul lămpii.

Sanda sta la masă cu capul sprijinit într'o mînă, cu care se mîngîia prin păr. Din revista ilustrată care îi era deschisă subt ochi, privea la poze ţinînd un deget între două foi şi jucîndu-se cu marginea paginii. La fiecare întorsătură de foae, Radu îi auzea fişîitul de hîrtie.

Un personaj important ocupa o pagină întreagă a revistei. Sandei i se păru că seamănă cu unchiul Pavel şi chemă pe Radu ca să-i ceară părerea.

Peste umerii Sandei, Radu vedea ilustraţiile alternîndu-se pe hîrtia lucitoare. Vîntul, ameninţător sau plîngăcios, se împingea în fereastră zguduind-o. Părul Sandei se umfla în fire afînate aproape de obrazul lui Radu. Lumina trecînd prin ele le iriza uşor. Uitînd de ilustraţiile, care se succedau în revistă, el privea la păr şi la ceafa pe care se modela începutul şirii spinării. Sanda fredona între dinţi. Radu se aplecă încet şi, fără ca ea să bage de seamă, sărută uşor suprafaţa părului, printre vîrful firelor, care-i gîdilară buzele. Cîteva clipe rămase nemişcat, neîndrăznind să răsufle şi aşteptînd o mişcare a Sandei. Ea întorcea o pagină.

Obrazul lui Radu se îngropă în păr; îi simţea pe pleoapele închise şi pe nările înfiorate. Gura i se pierdu în mişcări ale buzelor, care mîngîiară un colţ al pielii depe git. I se păru că o aude pe Sanda fredonînd mai tare şi pe urmă simţi că dînsa se scoală dela masă.

Îl privea în faţă speriată răzimîndu-se de masă. Părul răsfirat îi dădea în obraz şi parcă-i crescuseră ochii. Luase mîna lui Radu de pe speteaza scaunului şi o frămînta între degete. El i le simţi reci şi năduşite şi de odată, în palmă, i se înfipseră unghiile tot mai tare. Gura Sandei începu să tremure; muşchii din obraz se crispară; ochii clipiră repezi umplîndu-se de lacrimi şi Radu o auzi plîngînd. Vroi să se apropie de dînsa; dar ea îl împinse brusc şi trecu spre uşă. „Lasă-mă", şi el o văzu eşind cu batista strînsă în pumn.

În odaia de culcare întunecoasă încuiase uşa după dînsa. Se trîntise pe pat, vrînd să dea în fine drum slobod lacrimilor. Dar văzu că nu mai plînge cu aceiaşi poftă ca la început. Din lacrămi îi mai rămăseseră doar pleoapele înfierbîntate şi ude, şi gîtul sonor înghiţind în sec. Picăturile din ochi se scurseseră grele pe obraji şi acum le simţea sărate în colţurile gurii. Fîndcă era înfundată cu capul în pernă, încercă să mai izbucnească odată în lacrimi. Dar nu putu decît să-şi contracteze tot obrazul şi să-şi stringă cu necaz pleoapele, cu toate că se încurajase gemînd de două ori cîte un suspin slab în perna surdă.

Se sculă de pe pat aşezîndu-se pe marginea lui, cu amîndouă mîinile în poale. Cu gura întredeschisă, îşi simţea saliva lipicioasă şi răsufletul des şi cald pe buzele umede.

Consolarea i se aşternea încet pe suflet. Învălmăşagul gîndurilor se limpezea pe nesimţite. În întuneric începu să desluşească dreptunghiul alb al uşii din faţa ei. Se gîndi că desigur nimeni nu

putuse observa lucrurile ce se întîmplaseră pînă acum, și aceasta o ușură. Îi trecu prin minte că ia drept vorbind nici nu avea de ce să plîngă. Deodată își închipui mutra speriată de adineaori a lui Radu subt lumina verzue din sufragerie și i se făcu milă de dînsul. Răsufla zgomotos prin nasul astupat. Rătăcise batista în pat și o căuta acuma prin întuneric. Fiindcă nu o găsea, se sculă de pe pat și bîjbîind dădu de butonul electric. Lumina se aprinse peste ochii orbiți și încă puțin îndurerați. Batista era umedă de lacrimi și Sanda suflîndu-și nasul se îndreptă spre oglindă unde și-i văzu roșu și lucios. Ochii se ascundeau subt pleoapele umflate. Răcorindu-și obrazul cu prosopul mulat în apă, se gîndi la buzele ce-i apăsaseră pe gît și care o făcuseră să plîngă; și băgă de seama că din amintirea sărutatului de adineaori, acum nu mai păstra decît o mulțumire vagă, de care se rușina puțin.

Sandei îi era sete. Trecînd prin coridor spre sufragerie, auzi prin ploaia de afară o trăsură care trecea plescăind în băltoace, și și-o închipui udă în noapte.

Prin crăpăturile ușii, se vedea că în sufragerie arde încă lumina. Intrînd se pomeni față'n față cu Radu, care stătea în picioare în mijlocul odăii. Zîmbind intimidată și evitînd privirea lui Radu, care și el o evita pe a ei, se duse înspre bufet și umplu un pahar cu apă. Radu se plimba neliniștit cu pași mari. În tăcerea odăii, apa din pahar scădea în înghițituri gîlgîite. Sanda îl așeză apoi gol pe bufet, și, cum tăcerea devenea nepotrivit de tragică cu situația, se întoarse cu glas liniștit către Radu: „Noapte bună... Nu te-ai culcat încă?“ și-i întinse mîna. Cînd Radu i-o strînse, Sanda o ridică atît de sus, încît dînsul îi atinse degetele cu gura. Cu capul plecat, ea-l privea printre gene.

XVII

În locul Mariței, servea bucătăreasa la prînz. Masa era atît de tristă și de tăcută, încît fiecare se temea să facă cel mai mic zgomot izbind furculița sau cuțitul. Mătușa Cecilia lipsea. Între Radu și Sanda se așezase unchiul Pavel; era încruntat și mormăia distrat, din cînd în cînd, cuvinte între dinți. Fără să știe de ce e vorba, Riri și Baby simțeau că se întîmplase ceva grav în familie, și mîncau serioși. Sanda era dusă pe gînduri. Dimineața, eșind din bae se oprise în coridorul ce da în bucătărie ca să schimbe apa din vasele cu flori, înainte de a le duce înapoi în salon. Mătușa Cecilia trecuse pe lîngă dînsa în zor și intrase în bucătărie, deschizînd ușa cu toată greutatea trupului. Și Sanda își amintea, că tocmai cînd își ștergea mîinile ude pe șorț, auzise un țipăt al mătușii Cecilia din bucătărie prelungindu-se într'un zgomot mare de farfurii răsturnate și sparte. Prin geamul ușii trecuse mutra speriată a unchiului Pavel, cu mîinile astupîndu-i urechile. Sanda se refugiase în odaia de bae și de acolo deslușise pași forfotind și voci amestecate: a unchiului Pavel dezolată, a Mariței obraznică și a mătușii Cecilia țipătoare. Cînd îndrăznise să iasă din odaia de bae, scandalul se liniștise după cîteva pocnituri succesive de uși. Cu frică și cu băgare de seamă mersese pînă la bucătărie, și cum ușa era deschisă văzuse locul părăsit, cu cioburile farfuriilor risipite pe ciment. Bucătăreasa crăpa lemne în curte; pe mașina de gătit capacul unei cratițe se ridica.

Pe masă rămăseseră, între o bucată de carne crudă și niște pătrunjel tocat, ochelerii unchiului Pavel.

In salon găsise pe Radu și pe copii strînși la un loc, tăcuți și speriați.

In paharele Sandei și a lui Radu, unchiul Pavel, zăpăcit, turna într'una vin. Ei, intimidați, îl beau cu înghițituri largi.

Afară, prin fereastra deschisă, se vedea, liniștită și plină de soare, una din ultimele zile frumoase ale toamnei. Vîntul moale abea făcea să fluture cîte o singură frunză din vîrfui arborilor. Cerul era limpede și lăptos. Rîndunelele începuseră să zboare grele. Sanda se simțea amețită de vin. Unchiul Pavel îi umplu se iar paharul, pe care ea îl duse la buze distrată. O găină care ouase, cotcodăcea neîntrerupt în curte. De pe scaunul lui, Radu vedea ca într'o ceață dealurile aurii ca de miere. Știa că pe dînsele iarba cosită se înșteia toată cu brîndușele înflorite de curînd. Cu o zi înainte culesese cu Sanda împreună o grămadă, care acum fusese risipită în vasele de prin odăi.

Unchiul Pavel întinzîndu-se după o bucată de pîne, își trecuse mîneca hainei pe subt nasul Sandei. Ea băgase de seamă că mirosea a ceapă, și cum se gîndi la Marița cînd eșea roșie și cu ochii lucitori din odaia unchiului Pavel, se'nveseli peste măsură. Radu lăsase să-i cadă cuțitul pe jos și-l căuta pe subt masă. Sandei i se păru lucrul atît de comic, încît abea se putu opri să nu izbucnească de rîs. Căuta cu ochii privirea lui, ca să zîmbească împreună.

Un trandafir alb, stîngher într'o glastră înaltă de pe bufet, se deschisese învolt ca un bujor. Cîteva foi i se desprinseră de odată și căzură pe marmoră cu un zgomot ușor care, în tăcerea din odae, îi făcu pe toți să privească într'acolo.

Bucătăreasa adusese farfuria cu struguri. Ciorchinele îmbrobonate cu boabele grele și tulburi, se odihneau unele peste altele. Pe rotunzimile netede, aurii, vinete sau ruginii, picături de apă sticleau. Fiecare își alese ciorchina, care-i atîrnă grea între degete. Unchiul Pavel mesteca boabele fără să scuipe nici sîmburii nici pielița, grăbit să isprăvească. Sanda, jucîndu-se, strivea între dinți coaja care plesnea și din care zeama dulce și tămîiată i se strecura în gură cu carnea alunecoasă și rece.

Porumbeii gîrîiau, adunați pe șindrila magaziei de lemne; de odată cu toții se împrăștiară și unul își fîlfîi zborul aproape de fereastra deschisă din sufragerie, de unde i se auziră aripele bătînd aerul.

Ciorchinele se despuiau. Radu privea la a lui, care își arăta ramurile verzi și scurte ale scheletului. In lumină, boabele cîte mai rămăseseră deveneau transparente, cu sîmburii întunecîndu-le mijlocul, și Radu, care băuse și mai mult decît Sanda, se înduioșa privind la ciorchină, ca și cum ar fi avut legături tainice cu făptura Sandei.

Unchiul Pavel sfîrșise. Își trînti șervetul mototolit pe masă răsturnînd un pahar gol, și plecă. Ușa dela salon se închise după dînsul; copiii știau că acolo stetea culcată mătușa Cecilia. Trecuseră în salon și se mirau că nu se auzea din odaia alăturată nici o șoaptă de discuție.

Sanda se întinsese pe divan. Își simțea picioarele moi și i se părea că tavanul urca și scobora, întunecîndu-se sau luminîndu-se.

Copiii se rugau de Radu și de dinsa, să vie cu ei în grădină. Le era la amîndoi dor să scape în curtea largă, unde puteau vorbi tare fără grijă. Ca să-i convingă, se agățau de Radu, trăgîndu-l de mînecă sau de pantaloni. Sanda rîdea de dînșii înfundat; rîsul creștea gîlgîindu-i în gît sau scuturîndu-i doar umerii. Pe urmă se tăvăli pe divan și se ridică iar în sus ca să privească mai departe. Răutăcioasă și bănuitoare, Riri, zguduindu-l pe Radu, îi zise: „Înainte cum veneai cu noi?" El se înfurie brusc și-i împinse pe rînd afară, pe cînd Sandei, care nu se mai putea opri din rîs, i se umflau vinele frunții și i se udau ochii. Cînd Radu se întoarse la dinsa, era potolită. Puful încă odată într'un chihăit trecător și, scuiîndu-se de pe divan cu fața liniștită, oftă ușurată.

Amîndoi rămaseseră singuri. Pe pervazul însorit al ferestrii vîntul așeză în treacăt o frunză galbenă. Radu simțea o îndrăzneală necunoscută pînă atunci, fiindcă în zăpăceala lui îi pierise sensul consecințelor și al responsabilității. Deaceea, cum Sanda își potrivea în oglindă pieptănătura cu amîndouă mîinile, el veni pe la spate și i le culese din păr în ale lui. Îi simțea coastele prinse între coate. Ea își lăsă brațele moi, pe care Radu i le încrucișă pe piept sub apăsarea mîinilor. O clipă își văzu capul aproape lipit de al Sandei în oglinda în care se repeta salonul, și închise ochii.

Își răzima bărbia de umărul Sandei, simțind că trupul ei i se încredința tot mai apăsător pe piept. Amîndouă capetele își amestecau părul. Mîinile lui Radu începuseră să mîngîie pînza bluzei. Și cînd ei îi ajunse obrazul cu buzele, Sanda își răsturnă capul pe spate.

Gura se apasă în voie în carnea obrazului. Sărutarea lungă încetă într'o răsuflare, reîncepu în același loc și continuă pe urmă într'un șir mărunt, căutînd gura Sandei. Cînd o ajunse, capul Sandei se feri parcă trezit din somn. Doar un colț al gurii se simțea sub buze, și sărutarea înțeleni într'o odihnă încordată a celor două capete. Cu un zgomot uscat vîntul împinse puțin frunza ofilită de pe pervaz. Amîndoi deschiseră ochii și se văzură în oglindă, desprinzîndu-și trupurile unul de altul.

Radu se așezase pe divan cu capul îngropat în palme și cu coatele sprijinite în genunchi. Sanda își potrivea iarăși părul în oglindă.

Soarele coborînd înspre apus, își urcase pe încetul razele, de pe podele pe divan. Radu se simțea acum foarte treaz. Mulțumirea i se tulbura de o neliniște vagă. Sanda se așeză lîngă dînsul și ei nu se mișcă din loc. Neatenția lui o făcea să se simtă ca și singură. I se părea că din atitudinea lui reiese că ea-i vinovată. Îi mîngîie mai întîiu mîinile în care el își adăpostea obrazul; pe urmă degetele i se strecură între palmile și capul lui și-l simți greu ridicîndu-l. De odată Radu și-l ținu singur drept, cu privirea nesigură asupra Sandei, și cum ea i-l mișca încet încoace și'ncolo, i se păru o clipă că ține între mîini o jucărie. Bluza Sandei se desprinsese pe piept dintr'un nasture; Radu privi într'acolo, și ea roși fără să se încheie. Bluza era albă și transparentă; printr'însa se zăreau colțurile cămeșii și două crizanteme brodate îi înfloreau pieptarul.

Sanda purta în jurul gîtului un lanț foarte subțire de aur, de care sta spînzurat smaltul lucios și verde al unui trifoi. Radu îl luă între degete; apoi mîna lui alunecă peste nodurile mici ale lanțului pînă la inelul încuietoarei. Sub apăsarea brațului, capul Sandei se apropie fără împotrivire. Radu se văzu într'unul din ochii ei. În

pupilă, imginea lui se incadra, diformă și comică. Dar pleoapele Sandei se lăsară peste oglinzile ochilor, și fețele amîndouă se lipiră una de alta prin buzele îmbinate. Subt cele mișcătoare ale lui Radu, Sanda le stringea pe ale ei muşcindu-le. Unchiul Pavel se auzea șoptind in odaia de dincolo. Incet incet buzele Sandei se desfăcură cărnoase și umede. Sărutarea se făcea tot mai apăsătoare. Sanda gemu înfundat, și gura i se deschise subt aceia a lui Radu, ca un rod copt. De dincolo se auzi un țipăt lung, din care Sanda nu putu ghici dacă e un riset sau un plînset. Ușa scinci întredeschisă, făcînd pe Sanda și pe Radu să se despartă pe nepregătite, îmbrîncindu-se pe divan. Vocea unchiului Pavel era speriată: „Un pahar de apă pentru Cecilia!"

Sanda se sculă liniștită și eși ștergîndu-și gura cu dosul mîinii.

In bucătărie o găsi pe Mariţa plecată peste niște boccele, în care își strîngea lucrurile bombănind. Apa adunîndu-se rece în pahar, îl a. urî.

XVIII

Toamna se furișase vicleană și aurită.

Cerul devenise din zi în zi mai palid și zilele îl luminau tot mai scurte. Vîntul muced scutura cu aripa-i largă podoaba sunătoare a arborilor. Munții pîrguiți din zări se arătau tot mai rar, înecați toată ziua în adîncimile ceții amorțite.

Vara se scursese uniformă, în picături grele și leneșe.

In parc, răzoarele fuseseră despuiate de flori. Cîteva tulpine uscate și cenușii se mai ridicau dintre bulgării negri de pămînt. Pe ziduri, viţa sălbatecă se agăța în aripe de sînge. Doar iarba, care se rărise, rămînea verde. Hotelul luminat și zgomotos își acoperise într'o noapte ochii nenumărați cu coale albastre de hîrtie și adormise.

Se'ntuneca devreme, și petalele ofilite ale asfințitului înghețau pe încetul în cer.

Marginile ultime ale pădurilor de pe culmi se scuturaseră de-a'ntregul, și copacii nu-și mai arătau decît scheletele fumurii. Pîntecele munților se aureau sau se rugineau. Soarele aburit și galeș arareori zîmbea toamnei așternută peste lanțurile de înălțimi; și subt lumina lui încropită, din întinderea de frunze moarte și putrede, se ridicau mirosuri dulci și grele.

Zile întregi ploaia se plîmba în șoapte mărunte de-a lungul văilor, sau năpădea neîmpăcată și apăsătoare.

Pe drumurile ce zăceau în noroiul gras, șiruri lungi de care gemeau trăgănat în pasul greoiu al boilor. Turmele coborîseră dela munte trecînd în pîlcuri dese, cu clopote și cu behăituri felurite și neîntrerupte. Spinările oilor se îmbulzeau de-a lungul bulevardului pustiu.

Podul din apropiere fusese luat de ape; riul, străveziu și subțire în vară, acum își mîna spumegînd undele mîloase și tulburi la vale.

Intr'o seară focul pîlpîise în sobă, aducînd primele amintiri vestitoare ale iernii, în bîzîitul lemnelor verzi și în mirosul de brad și de fum. Limbi nedesluşite și roșiatice se întinseseră peste zid, în joc tremurat.

Cînd căzu intîia brumă, văile munților sclipiră în giulgiul ușor și argintiu. Cerul se limpezi într'o ultimă reminiscență vărătică. Frunzele moarte mirosiră o zi și mai tare. Apoi vîntul aduse de dincolo de munți nori lungi și'mpovorați.

XIX

Pe cînd trăsura aștepta la poartă, Radu se pregătea să-și ia rămas bun.

Cu cîteva clipe înainte, ieșind în pridvor, își văzuse bagajele identice acelora pe care le luase la venire. Tartanul și mantalele se'ntindeau peste pielea cafenie a geamantanelor. În fața lor nu se mai opri să le numere. Se răzimase de un stîlp al pridvorului. Cerul era mat și plumburiu; pe dînsul o pasăre zburase încet și foarte sus. Aerul umed era amorțit și mirosea a fum. Oftă adînc, încercînd să-și mai ușureze neliniștea, de care se temea să nu-l zugrume. Din curtea vecină se auzea cîntînd o armonică. Era păzitorul casei de unde plecaseră stăpînii. Melodia se tîra veche și melancolică. Radu era atît de adîncit în întristare, încît nu mai putea să o cerceteze, uitîndu-i din cînd în cînd chiar motivele.

Cu toții stăteau în picioare în salon. Tăcerea, pe care nimeni nu avea cu ce să o întrerupă, îi apăsa pe toți. Pentruca să vadă pe Radu înainte de plecare, mătușa Cecilia ieșise din odaia ei. Era mai verde și mai uscată la față decît oricînd și pleoapele-i purtau cearcăne vinete. Bagajele fuseseră urcate în trăsură. Unchiul Pavel, cu pălăria în cap, privi la ceasornic. Mătușa Cecilia îl strînse pe Radu în brațe și-l sărută pe frunte. Cînd isprăvi, Radu îi văzu în ochi lacrimi. El știa de ce e tristă, o înțelegea și-i fu milă de el însuși. Copiii i se agățară pe rînd de gît. Sanda își mușca pielițe dela un deget privind la covorul de pe jos. Radu o evitase toată ziua, neîndrăznind să-i vorbească. Cînd vroi să-și ia rămas bun și dela dînsa, o auzi că-i spune: „Nu, că vă duc pînă la poartă". Glasul unchiului Pavel se amestecă: „Nu vii cu noi la gară?" Și Radu și cu Sanda simțiră o ultimă mulțumire.

Trăsura înainta de-a lungul bulevardului, nodorogind încetă între cele două șiruri de castani, săraci de frunze. Fiindcă Radu nu avea să-i mai vadă multă vreme, i se părea că-i vede acum întîia oară. Cîteva picături de noroi săriră de pe roate în trăsură. Sanda, așezată la mijloc între unchiul Pavel și Radu, vedea spinarea birjarului în stofa roasă și fără coloare. I se părea că tot ce vede și ce-aude se petrece foarte departe și subt ceață. Îl simți pe Radu oftînd lîngă dînsa și începu să-i consoleze, bătîndu-i ușor pe mîna ascunsă subt cutele mantalei de ploae. Radu îi vedea doar un colț de obraz din profil; pălăria îi umbrea ochii, și gulerul hainei îi fluturа în vînt peste buze. Nasul i se înroșise puțin de frig, și Radu privindu-i se întristă și mai tare.

Unchiul Pavel, Sanda și cu Radu se plimbau pe peron toți trei în același rînd, așteptînd trenul. Pe dealul care se vedea că începe să urce dincolo de calea ferată, un petec umed de pădure, desfrunzit pe-alocuri, devenise găunos ca un burete. Începuse să se înserеze. Peste șine trecea din cînd în cînd, cîte un lucrător bălăngănind în

mină o lanternă. Peronul era aproape gol. Decîte ori ajungeau în mersul lor la unul din capetele lui, vedeau un șir îndesat de țărani tăcuți pe o bancă. Unul dintr'înșii dormea sprijinit de umărul vecinului. La cîțiva, vîrful țigaretei începuse să lucească în amurgul crescînd.

In fața unui birou luminat și cu ușa deschisă se auzea țăcănitul telegrafului. Impiegați trecînd cîteodată prin fața lămpii, îi ascundeau, negri, lumina. Un clopot începu să bată la intervale egale două lovituri în tonuri diferite. Vînzătorul de gazete șchiop eșise pe peron. Hamalul cu bagajele lui Radu le ridicase de pe jos, încărcîndu-le în spinare. Gara tăcută se desmorți deodată; lămpile electrice se aprinseră; funcționari începură să se plimbe în sus și'n jos, vorbind tare. Un ochi roșu începu să licărească crescînd din depărtare. Trenul se desluși în cenușa albastră a serii, cu fumul alb izvorînd în ritmul trepidațiilor. Gara tremură. Locomotiva trecu masivă și grăbită, udă de aburii ce-i țîșneau dintre încheieturile negre. Ferestrele luminate ale vagoanelor își încetiniră defilarea și trenul înțepeni într'o sgudulitură.

Radu își văzu bagajele, formînd un maldăr, într'un colț de coridor al vagonului întunecos. Pe urmă coborî, și înaintînd tustrei se opriră în fața ușei dela vagonul restaurant. La geamul bucătăriei se vedea capul bucătarului subt potcapul alb. Și tot vagonul luminat o învioră puțin pe Sanda, aducîndu-i aminte de plecările în străinătate. Radu tăcea. Unchiul Pavel, nerăbdător, își luă rămas bun înaintea plecării trenului și se desvinovăți între două sărutări: „Ne așteaptă Cecilia la masă". Radu și cu Sanda își strînseră mîna. „Hai, sărutați-vă" le zise unchiul Pavel zîmbind. Și subt privirile lui distrate și indiferente schimbară cîte-o sărutare fadă și convențională.

La întoarcere, felinarele aprinse ale trăsurii întîmpinau întunericul continuu. Șirul dublu de castani care nu se mai vedea subt noapte, se ghicea din fîșîitul frunzelor lui. Dela gară se auzi șueratul semnalului de plecare și pornitul zdruncinat și încet al trenului. Sanda, tresărind, îl izbi cu cotul pe unchiul Pavel. „Ce-i Sanda?", și ea îi răspunse „nimic" și avu puterea să-i zîmbească în întuneric. Subt lumina felinarelor, dîrele de roți din noroiul drumului treceau fără încetare. Unchiul Pavel era pesomorît, și Sanda era mulțumită de aceasta, căci își dădea seama că acum lacrimile i-ar fi înecat răspunsul cel mai indiferent.

Baby deschise ușa unchiului Pavel și Sandei. Ea trecu în grabă prin salon, aruncîndu-și pălăria pe divan, și dădu busna în coridor. Simțea că nu mai putea stăvili izbucnitul plînsului. Cînd intră în closet, cu mantaua de ploae încă pe dînsa, aceasta își mai păstra între cute mirosul serii de toamnă, Sanda încuie mai întîiu cu grijă ușa și aprinse electricitatea. Întristarea o amețea; își răzimă fruntea de zid. Lacrimile izvorîră mari și alunecară de-alungul obrajilor fără nici o contracție a feței. Plîngea liniștită și fără zgomot, căutîndu-și batista în buzunar. Tristețea îi era atît de adîncă, încît nu o mai întrupa în vre-un detaliu al despărțirii; știa numai că grunjii din varul zidului rece îi înțepau fruntea.

Baby și Riri se auzeau jucîndu-se prin coridor. Sanda își deslipi fruntea de zid. Se gîndi că era tîrziu și că ceasul mesii se apropia. Lacrimile se uscaseră și durerea reîncepuse mai grea și mai înecăcioasă. Copiii erau tot pe lîngă ușă. Sanda se întoarse și trase

de mînerul lanțului dela rezervor, ca zgomotul apei să fie auzit. Apa se îmbulzi într'un vîrtej clocotitor. Sanda o lăsă să se astîmpere. Se juca cu trifoiul de smalț verde dela gît între degete, ascultînd tristă și indiferentă, cum rezervorul se umplea iarăși.

Descuie ușa încet, stinse electricitatea și eși în coridor.

XX

Mama lui Radu se întorsese dela moșie. În casă se scutura. În mirosul de naftalină al odăii cu perdelele lăsate, fără covoare și cu tablourile din zid învăluite, Radu citea, așezat în fundul unui fotel acoperit cu pînză albă.

Mobile grele scîrțîiau împinse într'o odae îndepărtată. Jupineasa care spăla geamurile din sufragerie, cînta, falș și obidit, același început de cîntec demodat. De fiecare dată Radu avea o impresie de mediocritate înăbușitoare. Pe plan stratul gros de praf era pe alocurea brăzdat de urma unui deget. Ciorchina de cristal a candelabrului ce se anina de tavan, fusese îmbrobodită în tifon roz.

Radu închise cartea și o privi îndelung. Legătura verde, soioasă și pătată de cerneală, păstra o amintire de plictiseală severă. Într'un colț sta scris numele unui coleg, caligrafiat cu grijă și ros de vreme. Radu se gîndi la clasa umedă și murdară.

Deschise iar cartea și citi.

Din depărtare sosea glas obosit de precupeț. Soarele luminînd prin perdelele de pînză, îngălbenea zidurile. Un stol de vrăbii, într'un arbore din apropiere, ciripea fără întrerupere.

Radu așează cartea pe genunchi, se lăsă pe spate și ridicînd privirea către tavan, închise încet ochii. Sub pleoape îi trecu limpede chipul Sandei; ținea în mînă stropitoarea verde și o ciocnea rîzînd de a lui. O clipă crezu că mirosul pămîntului umed în asfințit, se urca din răzoare pînă la dînsul. Și Radu, plecîndu-și iară privirea în carte, citi dus pe gînduri.

L. I. Caragiale și I. Gherea.